

Сергеј Шелковиј

Данас



Сергей Шелковый

Днесь

ББК 84(2РОС)
Ш 43

Графичка опрема аутора

Художественное оформление автора

*Коришћени су делови »Мирослављевог јеванђеља«
(Србија, XII век)*

*Использованы фрагменты «Мирославова Евангелия»
(Сербия, XII век)*

Шелковиј С. К.

Ш 43 Данас: Песме (превео на српски језик Владимир Јагличић). — Харков: Мајдан, 2013. — 164 с.

Књига »Данас« је живи пример узајамног прожимања сродних словенских култура. То је књига превода са руског језика на српски песама Сергеја Шелковог, аутора више од 20 књига, лауреата неколиких књижевних награда. Преводе је урадио познати српски песник и преводац Владимир Јагличић.

Шелковый С. К.

Ш 43 Днесь: Стихотворения (перевёл на сербский язык Владимир Ягличич). — Харьков: Майдан, 2013. — 164 с.
ISBN 978-966-372-466-9.

Книга »Днесь« — живой пример взаимодействия родственных славянских культур. Это книга переводов с русского языка на сербский стихотворений Сергея Шелкового, автора более 20 книг, лауреата нескольких литературных премий. Переводы выполнены известным сербским поэтом и переводчиком Владимиром Ягличичем.

ББК 84(2РОС)

©. Шелковиј С., песме, поговор, графичка опрема, 2013

©. Јагличић В., превод на српски, предговор, 2013

© Шелковый С., стихотворения, заключительная статья, оформление, 2013.

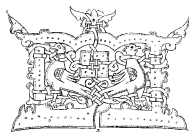
© Ягличич В., переводы на сербский, предисловие, 2013

ISBN 978-966-372-466-9

Сергеј Шелковиј

Данас

песме
превео на српски језик
Владимир Јагличић



Сергей Шелковий

Днеь

стихотворения
перевод на сербский
Владимира Ягличича

Харков «Мајдан»
Харьков «Майдан»
2013

ПОДНОШЉИВИЈИ СВЕТ

Сергеј Шелковиј је рођен 21. јула 1947. године у Лавову (Украјина). Године 1971. завршио је инжењеријско-физички факултет Харковског политехничког института, а године 1980 одбранио, такође на њему, дисертацију; тамо и данас ради као универзитетски професор. Аутор је научних радова из области примењене математике и механике.

Објављује поезију, прозу и критику од 1973. године, објавио је више од двадесет књига. Његови стихови и проза превођени су на украјински, бугарски, грузински, немачки, енглески и француски језик. Више од шездесет његових песама је компоновано, а објавио је два компакт-диска са ауторским песмама. Живи у Харкову.

* * *

Сусрет с поезијом Сергеја Шелковога је сусрет са језичком, мисаоном и сликовном пунотом. Читалац његових песама остаје у утиску да овај песник уме прецизно отиснути у реч оно што је видео и чуо, тражећи тачност у изразу и слици. Мисаони закључци донети на основу те тачности постижу дубину песничке остварености.

* * *

Поглед на до сада објављене збирке Сергеја Шелковог говори да се он као песник, и мењао, и није.

Прве његове збирке одмах доносе песничке резултате, конкретну сликовитост и тежњу за мисаоном поентом, у најбољој традицији рускога песништва које је, како га ми видимо, једна часна ванвремена тежња за истином. Али, потоње његове збирке доносе и једно нарочито поетичко опредељење песниково. Ова врста одабира је, вероватно, неопходност у разгранатом и богатом песништву, какво је руско. Може се рећи да је у раним збиркама

МИР, ГДЕ ДЫШИТСЯ ЛЕГЧЕ

Сергей Шелковый родился 21 июля 1947 года во Львове (Украина). В 1971-ом году закончил инженерно-физический факультет Харьковского политехнического института, а 1980-ом году защитил в нём же диссертацию; там и работает сегодня доцентом университета. Автор научных публикаций в области прикладной математики и механики.

Публикует поэзию, прозу и критику с 1973-го года, выпустив в свет более двадцати книг.

Его стихи и проза переводились на украинский, болгарский, грузинский, немецкий, французский и английский языки. Более шестидесяти его стихотворений положено на музыку, и выпущено два компакт-диска с авторскими песнями. Живёт в Харькове.

* * *

Встреча с поэзией Сергея Шелкового — это встреча с полной речью, мышлением, образности. Читатель его стихотворений остаётся под впечатлением, что поэт умеет тонко воплотить в речи увиденное и услышанное, достигая точности в высказывании и в образе. А мысли и выводы, возникающие на основе этой точности, дополняют глубину общего поэтического воплощения.

* * *

Взгляд на опубликованные до нынешнего времени сборники Сергея Шелкового говорит о том, что он как поэт и изменчив, и неизменен.

Его первые книги сразу же принесли поэтические результаты, конкретную образность и вдумчивое постижение смысла, в лучших традициях русской поэзии, которая, как мы знаем, была и остаётся вневременным и честным поиском истины. Но новые его сборники свидетельствуют о выборе автором особенного поэтического

Шелковиј руској поезији поклањао своје потомачко сизеренство, а да је у новијим својим књигама, као властелин свог песничког рукописа, рускоме пенсиштву покушао дати оно што оно, и поред свог богатства, још нема. Те књиге («Небеска механика», «Аве, август» и «Једрилица») су саме по себи значајни датуми... Форма песма (као и књига) издужује се, стихови се медоносније сплићу, слике се сучељавају у чегрсти, а потом расплићу у јединству, језик се згушћује. Истовремено, песник је остао веран себи и својим раним мотивима и песмама: такви стихови се сада, само, златотканији, онакви какав и свет бива на измаку младости, када се помешају осећај лепоте и пролазности — када, заправо, стихови из осећаја постану искуства.

»Јер стихови нису као што то људи мисле осећаји (они се јављају рано«), пише Рилке у »Записима Малтеа Лауридса Бригеа. »Стихови су искуства. За један стих потребно је видети много градова, људе, ствари, ваља знати кретње које ситно цвеће чини кад се отвара изјутра. Ваља знати умишљати путеве у непознатим крајевима, неочекиване сусрете и састанке: дане детињства који су још неразјашњени, ваља знати замишљати родитеље своје, које смо морали повредити кад су нам доносили какво весеље које и нисмо схватили (то је весеље чињено за другога), дечје болести које почињу у дубоким и затвореним собама, јутра на обалама мора, само море, мора, ноћи на путу, које су подрхтавале веома високо и летеле са звездама — и није још доста смети мислити на све то. (...) Недостаје поседовати успомене. Ваља их знати заборавити кад их је много и сувише, потребно је бити ванредно стрпљив да се дочека час кад ће се оне вратити. Јер успомене, саме, још нису ништа. Тек кад постану крв у нама, поглед, кретња, када постану безимене и кад их је немогуће разликовати од нас самих, тада се може догодити да се, у веома ретким тренуцима, из средине ових успомена уздигне прва реч стиха.«

Шелковиј поседује ту »ванредну стрпљивост«, али је он не чека, он јој хита у сусрет (често и поклоничким пуитовањима), тражи од ње активитет, а не пасивност, и гле, речи му узвраћају свежим сликама и сплетеношћу која их правда, ослобађа и узноси вишем смислу.

направления. Этот выбор, вероятно, определён потребностью в разнообразии и богатстве поэтических средств, которыми обладает русская поэзия. Можно сказать, что в своих ранних сборниках Шелковый принял от русской поэзии наследственное созерцательство, а новыми своими книгами, как властелин своих поэтических рукописей, отважился дать поэзии русского слова то, чего у неё, несмотря на всё её богатство, ещё нет. Эти его книги («Небесная механика», «Парусник» и «Аве, август») сами по себе являются важными событиями. Форма стихотворений (и самих книг) становится удлинённой, стихи наполняются медоносными образами, изображения сталкиваются, казалось бы, в несовместимости, а затем сплетаются в единстве, язык сгущается. В то же время, поэт остаётся верным самому себе и своим ранним мотивам и интонациям: только теперь его стихи золототканны, каким и сам мир бывает на исходе молодости, когда в нём смешаны ощущения красоты и быстротечности — когда, по сути, стихи из смысла превращаются в опыт.

«Стихи ведь не то, что о них думают, не чувства (чувства приходят рано), — пишет Р. М. Рильке в своём романе-дневнике «Записки Мальте Лаурдиса Бригге», — стихи — это опыт. Ради единого стиха нужно повидать множество городов, людей и вещей, надо понять зверей, пережить полёт птиц, ощутить тот жест, каким цветы раскрываются утром. Надо вспомнить дороги неизвестных стран, нечаянные встречи, и задолго чуемые разлуки, и до сих пор неопознанные дни детства, родителей, которых обижал непониманием, когда они несли тебе радость (нет, та радость не про тебя), детские болезни, удивительным образом всегда начинавшиеся с мучительных превращений, и дни в тишине затаившихся комнат, и утра на море, и вообще море, моря, и ночи странствий, всеми звёздами мчавшие мимо тебя в вышине, — но и этого ещё мало. (...) Мало того, чтобы только обладать воспоминаниями. Нужно научиться их прогонять, когда их много, и, набравшись терпения, ждать, когда они снова придут. Сами воспоминания ведь мало чего стоят. Вот когда они станут в тебе кровью, взглядом и жестом, безымянно срastутся с тобой, вот тогда в некий редкостный час встанет среди них первое слово стиха и от них отойдёт».

У Шелкового есть это «чрезвычайное терпение», но он и не только ждёт впечатлений и слов, он призывает их ко встречам (часто — становясь странником и паломником), выкликает их

* * *

Шелковиј, чије презиме дословце на српском значи »од свиле«, често је песник златних, најсунчанијих, нити. Он покушава да пева као просветљени песник, онај кроз кога је сунце прошло, испунило га и покренуло ка светлости. Таквим су златом таквим проткана његова сећања, као и омиљена путовања: на њима он не види трулеж, крв, загађену земљу, на њима види или дивне трагове својих најлепших успомена, или неружну стварност, ону која га надахњује, нудећи му легенде, лепоту предела, ђаконије, лепе сусрете, осмехе људи који заслужују братску љубав. Тај појавни свет он покушава проткати митско-историјском дубином, при чему је превага мита читија од историје: зато што се у миту свет људи и богова меша, и свет добија приступачнији лик, ослобођен свакодневне људске патње. Дошло је, за руску поезију, време ослобођења из негдашњег гвозденог или сибирског гета, када је отацбина умела да поједе најбољу своју децу. И њиховоме ропству и насилним смртима, ова поезија, можда, дугује своју слободу и мир (Шелковиј на њих није заборавио, често их у стиховима спомиње, у распону од Гумиљова до Бориса Чичибанина).

* * *

Језички, Шелковиј подсећа са једне стране на Вјачеслава Иванова, онда када оптерећује своје златоткане слике нарацијом и прозом, не дозвољавајући да те слике певају олако, а са друге на Кљујева, када на ред стигну завичајна надахнућа из природе, са њиве. Даље и дубље, ова је поезија блиска барокности руског осамнаестог века.

Уопште, мислим да је у руској поезији двадесетого века значајно место заузела та својеврсна »необарокност« у изразу, и то код, наоко, сасвим различитих песника, од поменутог Вјачеслава Иванова, преко Иваска, Гронског, Бобишева, све до Кривуљина и Горшкова. Можда су њихови најважнији заједнички преци — Гаврила Державин и Михаил Ломоносов — заправо класицистичка суздржаност, рафинираност, китњасто богатство стила, орнаментика једне постојане и снажне традиције која, као све самосвојне културе, уме да се обнавља из себе саме

к деятельности из пассивности, и, вот, слова возвращаются к нему свежими образами и сочетаниями, проявляя свою суть, освобождаясь и восходя к высшему смыслу.

* * *

Шелковый, чье имя буквально означает по-сербски «од свиле», «от шёлка» — часто предстаёт поэтом золотых, пронизанных солнцем, нитей. Он и стремится петь, как поэт просветления, тот, через кого прошло само Солнце, наполнив его светом и подвигнув на свечение. Таким золотом пропитаны и его воспоминания о возлюбленных путешествиях: в них он не замечает ни тлена, ни крови, ни обезображенной земли, в них он видит или удивительные отсветы своих лучших предчувствий, или внешнюю реальность, вдохновляющую его, дарящую ему легенды, красоты пейзажей, угощения, памятные встречи, улыбки людей, достойных братской любви. Эта феноменология мира пронизана у него мифологически-историческими глубинами, при явном доминировании мифа над историей: ибо в мифе смешиваются человеческий и Божий миры, и жизнь обретает приветливый облик, освобождаясь от ежедневных людских страданий. Ныне для русской поэзии настало время освобождения от железного занавеса и сибирских лагерей прошлого, когда отечество уничтожало без счёта своих собственных детей. И их рабству, их насильственным смертям, эта поэзия, пожалуй, обязана своей нынешней свободой и миром (Шелковый не забывает их, нередко обращаясь к ним в стихах, в диапазоне от Гумилёва до Бориса Чичибабина).

* * *

Лингвистически Шелковый напоминает, с одной стороны, Вячеслава Иванова, когда тяжесть золототканых образов и близких к прозе повествований не позволяет стихам звучать легковесно, а с другой стороны, Николая Клюева, когда импульсы вдохновения приходят к поэту от природы, от родной земли. Ещё дальше и глубже — это близко к барокко русской поэзии восемнадцатого века.

В целом, мне думается, что в русской поэзии XX века значительное место занимает та своеобразная пластика «необарокко»,

(»ломоносовска у грлу ода«). Сергеј Шелковиј је достојан таквих поредби и потомачког следа. Он уме, као песник, да ужива, и пренесе тај ужитак читаоцу; воли игре речима, унутрашње цитате, враћа се, увек, библијским јеванђеоским надахнућима, не заборављајући, никад, на државинску »реку времена«

* * *

То је поезија светла, на страни човека. Шелковиј покушава да ољуди пределе кроз које путује, било да су они родни, или туђински. Он тражи неку сеницу испод које се може посматрати море, седети у тихо предвечерје, пити вино и, како то каже Тарковски, »са Овидијем јести овчји сир«. Мало постаје много, и скоро све. Песник тражи подношљивији свет у којем је живот, гле, још увек могућ.

* * *

Шелковиј, уз то, показује и увид у озебљен дрхтај човека на тамним границама постојања, када се светови, често, помешају, и када он долази у искушење да затражи помоћ, или одговор од виших сила. Такве антологјске песме, као »Је ли приметна теби борба моја...«, »Опет стиже усред ноћи зима...« и друге, ојашњују песников пробој, кроз опажајност, ка суштини ствари и омогућују философску дубину несвакидашњих закључака, датих повлашћеним духовима.

Владимир ЈАГЛИЧИЋ

которая просматривается у совершенно разных поэтов, от упомянутого Вячеслава Иванова, через Иваска, Гронского, Бобышева, до Кривулина и Горшкова. Возможно, что их наиболее важными общими предшественниками являются Гаврила Державин и Михаил Ломоносов — по праву классической сдержанности, изысканности, яркого богатства стиля, орнаментики единой стабильной и сильной традиции, которая, как и все самобытные культуры, способна обновляться в самой себе («в гортани ломоносовская ода»). Сергей Шелковый достоин такой творческой последовательности и такого наследия. Он умеет как поэт ощутить наслаждение речью, и передать это наслаждение читателю, любит игру слова, внутренних цитат, но всегда возвращается к библейскому Евангельскому вдохновению, не забывая никогда о державинской «реке времени».

* * *

Это поэзия света, поэзия на стороне человека. Шелковый стремится очеловечить пейзажи, через которые проходит его путь, доводятся ли они ему родными или же чужеземными. Он созидает некую сень, из-под которой можно увидеть больше, под которой можно сидеть в тихом предвечерье, пить вино и, как говорил Арсений Тарковский, «есть овечий сыр с Овидием». Малое становится великим, и становится почти всем. Поэт создаёт мир, где дышится легче, мир, в котором ещё можно жить.

* * *

Шелковый, кроме того, показывает и своё понимание человека, объятого зябкой дрожью на тёмной грани его существования, когда миры зачастую смешиваются и когда появляется искушение обратиться за помощью или ответом к высшим силам. Такие антологические стихи, как «Видна ль Тебе моя борьба?..», «Вновь подступает средь ночи зима...» и другие являют собой прорыв поэта к восприятию и постижению сути, к философским глубинам непреходящих выводов, воистину подаренных самой духовной благодатью.

Владимир ЯГЛИЧИЧ

І. Божић



Д а н а с Д н е с ь

Д а н а с Д н е с ь



I. РОЖДЕСТВО

* * *

Између пламена жутог и белог мраза израња
звонцасти зов Божића — ко да покретан поста,
између одговора слабог и вечног питања
не може бити, нити има икаквог сродства.
Али и то је добро, што све мразно и снежно
сред ноћи безбројзвездане, и некрштене, бдеће.
Мирише стаја млеком и још се њише нежно —
да ли душино име, да ли пламичак свеће.

А када преповија Марија свог младенца,
очи добрих животиња сијају за јаслама,
и јагњенце, лежећи, ломи своја коленца,
и мирис сламе јестиве удише ноздрвама.
Зазвоне звонца, врат се прапораца зажели,
а Јосиф дланом глади и руно и телесо,
да се агњец омрачи док се у руну бели,
зато што хладно вино захтева пушно месо.

Ал ни месец, ни глина вратити натраг се неће —
ноћ Света десила се, све пређашње је — сан,
у Витлејему сутра нови дан будни сретће
смокве нових времена, дечица, камен сам.
Измеђ живота кратког и предуге истине
просенио се сасвим од рупа јорган сродства.
Нит се кида, и прст је рањен иглом жестине...
Ал дише ноћ студена, боцкава до четине,
ал, дрхтећи, у јами ватра Рождества оста.

* * *

Между пламенем жёлтым и белым морозом
возникает бубенчатый зов Рождества,
между слабым ответом и вечным вопросом
быть не может и нет никакого родства.
Но и то хорошо, что морозно и снежно
в некрещённой и тысячезвёздной ночи.
Пахнет хлев молоком, и колышется нежно
то ли имя души, то ли пламя свечи.

А когда пеленает Мария младенца,
очи добрых животных лелеют вертеп,
и ягнёнок, ложась, подгибает коленца,
и вдыхает ноздрями соломенный хлеб.
Зазвонит бубенец, колокольчик на шее,
а Иосиф ладонью потреплет руно,
чтобы агнец тучнел, завитками белея,
ибо взыщет горячего мяса вино.

Но ни лунам, ни глинам назад не вернуться —
ночь Святая сбылась, и все прежнее — сон,
и назавтра во всём Вифлееме проснутся
чада, камни, смоковницы новых времён.
Между жизнью короткой и правдою долгой
прохудилось до дыр одеяло родства.
Нитка рвётся, и палец изранен иголкой...
Но студёная ночь дышит хвойнею колкой,
но трепещет в пещере огонь Рождества.

АНЂЕО ВАТРЕ

Слаби крије од сунца очи за стаклом црним, рано.
Да, а ја свој дан загризам забибереним патлиџаном,
заливам вином — »Медвеђом крвљу«, па »Бичјим« — дражим
осете:
ја чувам своје сунцељубље, ко други обичај освете.

Седам се дана пре Спаса шкољци печеној молим својски,
јер ми ђонове пере Понт, мој крститељ исконски,
јер бејаш већ под зубом кумира, у сисаљкама гнома,
али нисам издао говор жељен ни код генома.

Па пробај, прождри мене, доба локално, и без соли,
покушај да ме ловиш оним што нестишиво боли!
Па ја сам сунцем прао мишић срца, шкрге и плућа,
над безданима чаробњаштва дигох избу од прућа.

Ја сам — од древних што у овој варварској степи живе,
што са бисерном пшкољком речи пипак имају сливен.
Дрхти, звонећи, сва мембрана, зенита златног нит,
анђео ватре све јачи је: »Сваки је ко преживе —
с убијенима квит...«

ЯНГОЛ ОГНЯ

Слабый прячет от солнца глаза за стеклом кругло-чёрным.
Ну, а я заедаю свой день баклажаном перчёным,
запиваю вином — то «Медвежьей кровью», то «Бычьей» —
и блюду солнцелюбье своё, словно мести обычай.

И неделю до Спаса смолюсь на ракушке калёной,
ибо моет подошвы мне Понт, мой креститель исконный,
ибо был я в зубах истукана, в присосках у гнома,
но не предал ни речи коханой, ни кода-генама.

Ты попробуй, сожри меня, местное время, без соли
и попробуй поймай меня на нестихающей боли!
Я ведь солнцем омыл и сердечную мышцу и жабры
и поставил шалаш над расщелиной абракадабры.

Я — из прежних, из тех, что в степи этой варварской жили
и в жемчужницу речи кремень-наконечник вложили.
Дорожает, звеня, золотая мембрана зенита,
крепнет янгол огня: «Все, кто выжил, — с убитыми квиты...»

* * *

Б. Ч.

Дочекаћемо, мој распевани заљубљени старче, пролеће!
 Долетећемо до траве уперкос шугаве зиме с друма.
 Упркос сраму овог живота, поприлично псећег,
 дочекаћемо. И, даће Бог, затећи себе јаснога ума.

Загледах у теме свој пропијен пропушен град. —
 И у цигарете његове удувах димног смисла епилог:
 он — и духу је испљувак, он је и стомаку лакејском — глад.
 Број греховима он заборави — ништа му не иде у прилог...

Загледах се у лице моје жртвољубиве отаџбине.
 О, како је стидно данас гледати нам један другоме у очи
горуће!

А на ожиљку брега, где даћа гробљанска промине,
 неки одблесак дрхти без којег је преживети немогуће...

Успутна папрати — свежином кише по врелој рани пређи —
 и по небу траг римован оцртај, на средокраћи —
 нас не издаде тек сјај безимен — на тачки пуцања, на међи.
 Ослонац друкчи још триста година нећеш наћи.

Дотужићемо до пролећа — тамо је штедрије, тамо је више
дисања
 у плавом и у зеленом, но ту, у бубашвапској растужености
бића.

Доћутаћемо, да зачујемо, како арија чистописања
 разлама грло чворка уз опој првоствореног листића!

* * *

Б. Ч.

Доживем до весны, мой певучий возлюбленный старче!
Долетим до травы вопреки шелудивой зиме.
Вопреки срамоте этой жизни, изрядно собачьей,
доживем. И, даст Бог, обнаружимся в ясном уме.

Я вгляделся в упор в свой пропитый прокуренный город. —
И в сигарке его вспыхнул дымного смысла намек:
он — и духу плевок, он и брюху холопью голод.
Счет грехам он забыл, и ничто не идет ему впрок...

Я вгляделся в лицо моей жертволюбивой отчизны.
О как стыдно сегодня смотреть нам друг другу в глаза!
А на шраме холма, на разломе кладбищенской тризны,
некий ответ дрожал, без которого выжить нельзя...

Подорожник — прохлада дождя на горячечной ране —
да по небу прочерченный птицей рифмованный след. —
Нас не предал лишь свет безымянный — на сломе, на грани.
А опоры иной не найти нам еще триста лет.

Дотужим до весны — там щедрее, там больше дыханья
в голубом и зеленом, чем здесь в тараканьей тоске.
Домолчим, чтоб услышать, как арию чистописанья
прогорланит скворец о хмельном первозданном листке!

PLAZA DE TOROS

Гумиљов као конквистадор конквистадора хтеде да спомене —
не због акцента, сигурно, већ у слободном иступу, спорном.
И ти би — у крешчендо бикова андалуских да се оденеш:
не у граматичко — »торо«, у пунозвучније »торро«!
Ево њега, бика налојаног, излеће из црвених врата,
ко ђаво из кутије с опругом, Зоро-задира,
ноздравама широким ваздух предсмртни хвата —
мајски ваздух Севиље, љубавнице Гвадалквивира.

Ево он копа копитом песак, црни Авељ, изливен
из ратничке, што не сећа се братовљева имена, плоти...
Горњи ред арене дими се с отровном дуваном сливен,
и оркестар многотрубни у бравуросној се сједињује ноти
једва исправљенији од тебе, али у истом том, доступном, реду,
где пушачи дувана аплаудирају бурно мачу који убија —
у трећем хиљадугођу, дванаесте године по следу,
реконквистадори и Каина деца жртвољубива.

И поклање је — отмено, и трака златна отиче
да налегне уз свлак ране и уз бедро матадора.
Између кржаве мулете и мутно-зелене водице
према небесима одлеће душа тороа-терминатора.

PLAZA DE TOROS

Гумилёв конквистадором конквистадора нарёк —
не для жеста, пожалуй, для вольнолюбивого спора.
Так и ты бы — в крещендо быков андалузских облёк:
не в грамматику — «торо», а в полногремучее «торро»!
Вот он, бык смоляной, вылетает из красных ворот,
словно чёрт из коробки с пружиной, Зорро-задира,
и ноздрями раздутыми воздух предгибельный пьёт —
майский воздух Севильи, любовницы Гвадалквивира.

Вот он роет копытом песок, чёрный Авель, литой
из бойцовой, не помнящей братова имени, плоти...
Верхний ярус арены чадит ядовитой махрой,
и оркестр многотрубный в бравурной сливается ноте
чуть правее тебя, но всё в том же, доступном, ряду,
где курцы табака аплодируют бурно мулете,
в 3-ем тысячелетье, в 12-ом кряду году, —
реконкисты и Каина жертволюбивые дети.

И закланье — изысканно, и позумент золотой
облегает в обтяжку плечо и бедро матадора.
Между алой мулетой и мутно-зелёной водой
к небесам отлетает душа терминатора-торо.

И у ободреном и празничном ђипању тропрег коњски —
доброћудне главе у белогримизним повезима — нежно,
у трену односе леш... И трубе певају својски
над пролећном Севиљом. И, цвете днева, мој си
— у загонетној шифри Андалузије док трајеш с чудном чежњом...

Гумиљов као конквистадор конквистадора хтеде — Гумиљов је у свом познатом истоименом сонету ставио акценат намерно на »а« (које је зато дато великим словом), уместо на »о«, како је било уобичајено и примљено за правилно акцентовање. Тако је и изговарао ту реч.

Данас се у Русији »в« у речи конквистадор сматра сувишном — пише се као »конквистадор«

И в бодрящем и праздничном рвенье триада коней —
благородные головы в бело-багряных султанах —
мигом тушу увозит... И трубы поют всё пьяней
над весенней Севильей. И полнится летопись дней
Андалузии — в кодах-загадках, желанно и странно...

* * *

Где си се смешила? Где сам те то срео
оног запаљеног, распеваног лета?
Зоопарк беше, летњиковца део,
уз небодере универзитета.
Ко у научну зграду, крај вратара,
неградски густе честе да ће ући,
уз крике звери цвркут полетара —
млекохранљиви, живорађајући!

Снен рибњак с лабудова мноштвом,
и загасито злато млађи рибље.
Преко јаруге — расклиманим мостом,
а доле — зелен житкаста и шибље...
То нежнооко младо лето лебде
с птицом, без снаге повратка под стреју.
Само у трњу рибизле се, негде,
исте птичице, ко раније, смеју...

Ако се деси — крај стазице старе
где си се некад смешила видећу —
само празнину... Крај посластичаре —
само школарци и војници шећу.
Сетим се — одмах чистији постане
див носорожни, усвојеник зебрин,
с чизметинама од блатне поставе,
с натеклинама чела, ко у лепри...

* * *

Где улыбалась ты? Где мы встречались
в то загорелое звонкое лето?
Был зоопарк, как усадьбы участок
при небоскрёбе университета.
Там, на задворках учёного зданья,
негородские овражисты чащи,
клики зверей, летунов щебетанья —
млекопитающи, живородящи!

В сонном пруду — лебедей изобилье,
тусклое золото мелочи рыбьей.
Шатким мостком мы овраг проходили,
заполонённый зелёною зыбью...
Ласковоглазое юное лето
птицей мелькнуло, не в силах вернуться.
Только в чащобах смородины где-то
те же пичуги, что раньше, смеются...

Если случится — увижу сквозь будни
тропы, где ты улыбалась когда-то, —
пусто... У синей кондитерской будки —
лишь школяры да в отгуле солдаты.
Вспомню — покажется тоньше и чище
монстр носорожий, свояченок зебры,
в серых, нечищенных век сапожищах,
в лобных натёках воинственной лепры...

АМФОРА

Амфором зрно: круг облаже,
песак се бели бродским подом.
Како мислима вал помаже,
како се слаже једро с бродом!
Зујка кедрова даска равна,
грејана сунцем, крцка, врела.
Плови! Мушкарац има права —
на слани ветар изнад чела.

Напуни уста амфорина
маслинастом и винском влагом.
Нек те осени над морима
твоја морнарска звезда снагом.
Нек суд амфорин ко и лани
буде талисман твог уздања —
слише се у рам богомдани
хармонија и коб свагдања.

Магнетски светла и женствена,
нежности ватре глина склона:
срчика бучна сваког трена
уједињује са њом звона.
Одисејево вино, у дупљи
зрије, под глине кожом црном.
Платон је — бесцен. Ал су скупљи —
и амфора, и пут, и зрно!

АМФОРА

Округла амфора с зерном,
речной песок белеет в трюме.
Как помогают волны думе,
как сложен парус с кораблём!
Гудит кедровая доска,
прогрета, солнечна, шершава.
Плыви! У мужества есть право —
солёный ветер у виска.

Наполни амфоры уста
оливковой, мускатной влагой.
Да осенит тебя отвагой
твоя моряцкая звезда.
Да станет амфоры сосуд
твоим надёжным талисманом —
в его обводе богоданном
слились гармония и труд.

Магнитна, женственна, светла
огнём обласканная глина,
а гулкой ноты сердцевина
сродняет с ней колокола.
И Одиссеево вино
под глиняной созреет кожей.
Платон — бесценен! Но дороже —
дорога, амфора, зерно!

ДЕД АНДРЕЈ

Претешку шишарку атласкога кедра
купујем за цвоњак од берача-деда.
Смешећи се пјано једним оком добу,
пред турист-биroom он изложи робу.
Ко ордење свиле с небеског јастука,
атласка играчка вреди људских мука.
Како оби касу неба, неопрезни
брадати летачу који се не трезниш?
Ал не дели Нелсон тајне своје фирме,
замјауче смешно, па смирено вирне,
час мрмља отровно о сопственој баби,
и смртно се куне, од зимус заслаби...
Да, нешто дедицу Андреја већ слама,
већ иступи бријач сивим чекињама.
Оста алкохолна пара, цртеж збрисан,
трговински цвоњак, свећа кипариса...
И озима она земља златног дима
долази ка мени са далеког Крима. —
О, младости бела! Јул наискап пије
једнооки пират, а давно га није!

Атласки кедр — врста кедра са Атласких планина, одликује се огромним тешким шишаркама

ДЕД АНДРЕЙ

Пудовую шишку атласского кедра
беру за трояк у добытчика-деда.
Хмельным усмехаясь, единственным, глазом,
товар разложил он у белой турбазы.
Как орден небесной атласной подушки,
изысканна тяжесть атласской игрушки.
Да как же ты взял поднебесную кассу,
налётчик замшелый, не трезвый ни разу?
Не делится Нельсон секретами фирмы,
то что-то мурлычет улыбочиво-мирно,

то снова про бабку-отраву бормочет
и смертью клянётся, что нет уже мочи...
Ну что ж, прибрала она деда Андрея,
что сизой щетиной дразнил брадобрея.
Остались пары алкоголя и риска,
торговый пятак под свечой кипариса...
И в зимы страна золотистого дыма
приходит ко мне из далёкого Крыма.
О белая юность! Все пьёт у турбазы —
июль на разлив твой пират одноглазый!

* * *

Беше мај. Грмне — осетиш нарцисе —
мед, за олујом, где год задесиш се.
Са свеске ветар руши бисектрисе,
шири промаја влажна завесице.
Мај се белио, а страст га пресеца,
ко петељкама — из врта големог...
Цваше над нама нешто тог месеца
чему је име дати грех, и немој.
И сад се бојећ празнореке беде,
неапсолутним звуцима огорчен,

нећу љубављу звати нам погледе,
сунце, ни кишу, куцањ о прозорче...
Нећу назвати ни давно ти име —
истинитије јер је сво прозрочност.
Пљусак јењава, а небо за њиме —
великодушно, с дугом, надоблачно.
Клупе-галије, директорка љута...
Заверенички сплетене нам руке...
Бели нарциси и зелен крај пута...
Свеж дах олује над сламом науке.

* * *

В мае гремело, и пахли нарциссы
вслед за грозой и пряно, и резко.
Ветер с тетрадой сдувал биссектрисы,
влажный сквозняк разведал занавески.
Май взбеленялся и веял страстями,
будто бы стеблями — прямо из сада...
Что-то цвело в этот месяц над нами,
что называть и грешно, и не надо.
Я и теперь, убоясь суесловья,
неабсолютным, неподлинным звуком

не назову наши взоры любовью,
солнце, и дождь, и фрамуги со стуком...
Не назову твоё давнее имя —
истинней то, что летуче-воздушно.
Ливни стихали, а небо за ними
радужно было и великодушно.
Парты-галеры, зрачок директрисы.
Наши крамольно сплетённые руки...
Белые, в зелени мокрой, нарциссы.
Свежесть грозы над соломой науки.

* * *

Дакле, сад ми следи за Теодосију —
још ноћ, још дан златни један преко воде.
Тамо о мом крвном братићу Осипу
тако бодро ребра мисао подбоде!
Тамо сјане ведло египатског лика,
бат се неуловљив чује како гаца.
Расута је гневна Максова придика,
и свежином плени плав плашт магараца.

Слободно удиши сиромашко чудо
тла горућег, воде зелене — за причу.
Овчјег брежја травне наплавине удно
мора, уздуж сланих лискуна, протичу.
Дроњава кречњачка Кафа сваког прене!
Каква штедрост — само за дан пута лађе
да се с наборима пиратске црвене
свиле листић риме најежене нађе!

* * *

Итак, добираться мне до Феодосии —
лишь ночь, лишь чуток золотистого дня.
Там кровная мысль о двоюродном Осипе
так бодро под рёбра бодает меня!
Там облик египетский брезжит и слышится
не пойманный цокот худых башмаков.
Развеяна гневная Максова ижица,
и свеж голубеющий плюш ишаков.

Привольно вдыхается нищее диво
земли загорелой, зелёной воды.
Овечьих холмов травяные наплывы
вдоль моря текут, вдоль солёной слюды.
Лоскутная известняковая Кафа!
Как щедро — всего-то полсутки пути,
чтоб в складках пиратского красного шарфа
листок со взъерошенной рифмой найти!

Прстовет кинина, и хлеба, и смока,
с прокљувљеним тозом на дну полегнутом,
с тако младом — која не познаје рока —
мехурном радошћу у вину, у жутом,
са рибарским чамцем који жури, нејак,
да претекне јата скуша и скобаља —
у предео смирне, туге и јелеја,
тамо где су Грчка, Либан, Галилеја —
језера и смокве Заветних земаља...

Максова придика — По боравку код Волошина у Теодосији, Осип Манделштам је, на одласку, без знања власника, позајмио књигу Дантеових стихова. Волошин га је сустигао на кеју и изгрдио
Тоз — густина кафе, на дну шољице
Кафа — турски назив за околину Теодосије

С щепоткою тмина, с корицею в мокко,
с угаданным клювом среди гущи на дне,
с такой молодою — не знающей срока —
пузырчатой радостью в жёлтом вине,
с рыбацкою лодкой, что, еле белея,
спешит, обгоняя кефаль и макрель, —
в край ладана, смирны, тоски и елея,
туда, где Эллада, Ливан, Галилея —
озёра и смоквы Заветных земель...

* * *

И.

А сећаш ли се — кад смо били први пут у Херсонесу?
Не тако давно... Отад
три деценије фале:
клизнуше са небеса, исклизнуше у вресу,
по зимским жлебовима на негацију спале.

Недавно и давно... Још живи бисмо се срели —
твоји отац и мати. И моји.
И сви смо тад прећутно
једно друго, колико се може — без глумљења — волели.
И свака носаше своју фунту стида успутног.

Друштво »Залудни труд« мирисаше, кад струси
вотку, на мирис »Шипр« и на јефтино јело.
И дуги беху разговори о одресцима кусим
под прождрљивом звездом што светли невесело...

Ал памтиш ли, како се над тлом пепелног рта
пужала твоја стопа јулски зрела и чиста?
Трећина века оде, ал боја није стрта —
белкаста, над плавети, античка стаза, иста.

Трећина века истече, ал звук пређашњи оста.
руји се сред руина античких шљива, зрело.
Оста зов онај исти — стварношћу нежном послан,
најлакши, ко рамена вољеног поцрнелост...

* * *

И.

А помнишь — в первый раз мы были в Херсонесе?
Не так уж и давно... Всего-то тридцать лет
скользнули в небеса, сквознули в редколесье,
по зимним желобам скрипя, сошли на нет.

Недавно и давно... Ещё все живы были —
твой отец и мать. Мои.
И все тогда
друг друга, как могли — без пафоса — любили.
И каждый нёс свой фунт подспудного стыда.

Артель «Напрасный труд» благоухала резко
одеколоном «Шипр», копеечной едой.
И длинной речь была про куцые обрезки
под ряженной в кумач прожорливой звездой...

Но помнишь, как тогда над почвой-пеплом мыса
пружинила твоя июльская стопа?
Треть века унеслось, но цвет не изменился —
бела над синевой античная тропа.

Треть века истекло, но звук остался прежним.
Средь греческих руин алеет алыча.
Остался тем же зов — невыдуманно-нежным,
легчайшим, как загар любимого плеча.

НА СВЕТОЈ ЗЕМЉИ

1. Јордан

Нећу хвастати паганске сугестије ни чуда,
ал нечим подне моје тако је штедро светло,
да «здро» проговори, брат ми Господов Јуда
испив уз гутљај воде имена истоветност.
Искарриот сам шишну за особљем утеклим,
за прозорским лискуном, рибљим мехуром — одан...
Ал тешко извори су кориту сахлом рекли
да се неће уморити бити здруженост вода.

Да ће пун струја бити и извори Јордана
усред запеклог песка, заврело-риђе глине...
Тамо се ови купком глава ми покајана,
не хтедох да одвојим од воде те седине.
И проплива рибица, у уста ме пољуби.
И најфинијим сребром кришчица шкрга свитка.
Ја влажно лице дигох — све ћутњом се остуби,
само у влажне очи дисаху ловор и мирта.

2. Генисарет

И Бог, и ђаво, скрити у танчине,
траву и ваздух наполице деле.
И биће — да плав челик њихов збрине
сваку реч, свака своје кад зажеле.
Па ћути, фалша клони се, с детаљем.
Све мање смисла да сплет речи нов.
Живи, па умри... Ал нек шуми даље,
у осребрењу, галлилејски лов.

НА СВЯТОЙ ЗЕМЛЕ

1. Иордан

Языческих примет нахваливать не буду,
но кем-то полдень мой столь щедро освещён,
что «здравствуй» молвил мне брат Господа Иуда,
запив глотком воды тождественность имён.
Ведь тот, Искарот, скрипел за кадром тусклым,
за рыбьим пузырём, оконною слюдой...
Но трудно родники рекли иссохшим руслам,
что не устанут быть единою водой.

Что будет полон струй источник Иордана
среди спёкшихся песков и жарко-рыжих глин...
Там окунул чело в купель я покаянно
и не хотел отнять от той воды седин.
И рыба подплыла, в уста поцеловала.
Тончайшим серебром сверкнули крышки жабр.
И влажное лицо я поднял — всё молчало,
лишь в мокрые глаза дышали мирт и лавр.

2. Геннисарет

И Бог, и дьявол, спрятавшись в деталях,
траву и воздух делят пополам.
И будет так, что голубая сталь их
воздаст любому слову по делам.
А потому молчи, чурайся фальши.
Всё меньше смысла в умноженье слов.
Живи, умри. — А он плеснётся дальше,
серебряный, от галилеян, лов.

Вода, чамаца дебло, мрежна пређа —
све изложила докрајна пунина.
И мишићава и бронзана леђа
ловаца. Храни снагу им дубина.
Добро и зло су мешаног мастила,
до пола лист ће исписати мит...
Уз Генисарет, прођи делту Нила,
и, ако срцем не усахне сила,
лези уз реку, просветљен и вит.

Вода, тенёта, лодок древесина —
всё подлинно и взвешено сполна.
И мускулисты бронзовые спины
ловцов. И силу кормит глубина.
Добро и зло, намешаны в чернила,
бумажный лист испишут пополам...
Пройдёшь Геннисарет и дельту Нила
и, если не иссякнет в сердце сила,
вдоль русла ляжешь, высветлен и прям.

* * *

Пушкин — пушан, сребри се. Под гвозденом петом,
Лондона Џека, у тринаестој, волео сам више. —
С Белим Очњаком заспивах ко дечко под сметом,
с пушкама Клондајка брзопалбено дишем.
У бунду оњегинску век крепосништво утка,
звоне прапорци — јури трасом сањивом право.
Снежни хореј у афричко срце куцка,
у сунчани бубањ промрзлог дана плавог.
И сад ја њему тежим, ал већ на други начин:
памтећи да је пријатељство мртвих — од других оданије.

Ако се одбих од куће са стидом — шта то значи:
да је њихово парче — од плеве и крме сланије.
Ево и жваћем златну сламу, с мраза.
Није за козу сено, за мене — влат и струк.
Очњаку, часној звери, са сурових стаза,
верује у сну моје биље под снегом пало у мук.
А у јануару се леди, и не зна за срам драме,
Пушкинова плот, и кичица кафена белином мрести се.
И једва шапћу љубичасте усне Обама:
»Смрзнуте су јабуке јамбова. Прекрсти се, освети се!«

* * *

Пушкин — пушист, серебрист. По секрету при этом
Лондона Джека в тринадцать я крепче любил. —
С Белым Клыком засыпал под сугробом валетом,
в ружьях Клондайка ценил скорострельности пыл.
В шубе онегинской век крепостничества мчится,
полозом санным скрипя, бубенцами звеня.
Снежный хорей в африканское сердце стучится,
в солнечный бубен морозного синего дня.
Я и теперь к ним тянусь, но уже по-другому:
помня, что дружества мёртвых — вернее иных.

Если живым отказал со стыдом я от дома,
знать, потому, что ломоть их — полова и жмых.
Вот и жую золотую, с мороза, солому.
Корм не в коня, а ясак да ярлык — не в меня.
Честному зверю, Клыку, ослепительно-злomu,
верят во сне из-под снега мои зеленыя.
А в январе леденеет, не ведая срама,
Пушкина плоть, и бледнеет кофейная кисть.
И еле шепчут лиловые губы Обамы:
«Вымерзли яблони ямбов. Опомнись, окстись!»

* * *

Дан се просветли. Тешка киша прође
с недобрим пљуском низ јесење њиве.
Проби плав поглед индијанског вође
листовете клена и косицу иве.
И чудно, опет срцу мом је мање
губитка, растанка, позних узнесења,
само игара дечјих трчкарање —
с луком и копљем од грана јесења...

И пун победних предосета постах,
муњоносивих, неоспорно живих,
за среће златни дан, за златни просјај —
без порекнућа слика умисливих.
Без сугестија, имена, датума,
без нарочите фабуле и боје,
дуге године светли ми сред ума
ко да постасмо — бесмртни обоје.

* * *

День просветлел. Ушёл тяжёлый дождь
недоброе осеннего разлива.
И синий взор метнул индейский вождь
сквозь листья клёна и косицы ивы.
И странно — вновь на сердце у меня
не поздних лет потери и разлуки,
но давних игр ребячьих беготня —
из ясеневых веток копья, луки...

И полон предвкушением побед,
молниеносных и неоспоримых,
день счастья, золотистый на просвет, —
без чисел отрицательных и мнимых.
Без имени, без даты, без примет,
без фавулы какой-либо особой,
он светит мне всю так много лет,
как будто он и я — бессмертны оба...

* * *

Сваки двестоти живући — потомак Чингизов испаде,
а од стихотвораца — сваки, да претпоставим, десети.
Мислим, такође: достојан посебне награде
брат је мој сваки у Христу, појединачно узети.
Али и рођак мој, окорели ратник ислама,
у филцаној капи душмана, у талибанском халату,
допашће раја. Јер верност не познаје срама —
од Целебеса целебног до Магреба у рату.
Камен у Каби римује са једначином Планка
првотно име куба и редове из Курана.

И под чадором црним златаста мухамеданка
шапће »Алах« и о »сим-симу« уздишући сања...
Сунце узлази, Исток наступа, не зна за шалу.
У јабуци глобала неситог црва размаженост
изједа суштина. И бестидно растрзано, узалуд
име Онога, чије дисање над звонаром лута снено...
И по каквим завијуцима журиш у прстеничне
потере, Империјо барута, јасмина, чаја?
Време је — левак, спирала. И рачуне личне
Чингиз, рушилац Пекинга, опет са нулом спаја.

* * *

Каждый двухсотый живущий — потомок Чингиза,
а из рифмующих — каждый, пожалуй, десятый.
Думаю также: достоин отдельного приза
брат мой любой во Христе, по отдельности взятый.
Но и свояк мой, коричневый воин ислама,
в войлочной шапке душмана, в халате талиба,
в рай попадёт. Ибо верность не ведаёт срама —
от Целебеса целебного и до Магриба.
Камень Каабы рифмует с константою Планка
строчку Корана и куба первичное имя.

В чёрных чадрах золотистые магометанки
шепчут «Аллах» и вдыхают мечту о «сим-симе»...
Солнце восходит, Восток подступает вплотную.
В яблоке глобала червя несытого нежить
выела суть. И бесстыдно истрёпано всеу
имя Того, чьё дыханье над звонницей брезжит...
И по каким виражам ты спешишь в кольцевые
гонки, Империя пороха, чая, жасмина?
Время — воронка, спираль. И счета лицевые
вновь обнуляет Чингиз, разоритель Пекина...

* * *

Још јурца давни тај дечачић-ђачић,
у раздрљеној кошуљи, кличући:
»Па зашто тако и шкрто и журно
завитла своје голубе у ветар
неутишљиви летњи календар?
Одакле, куда довија се време
под белим шушњем скоро голубијим?
Слутим свом душом — душа је бесмртна!
Па зашто онда... Па зар ћу умрети?

И гле, у једној од прохладних соба,
којих одавно већ на свету нема,
он зна прецизно — иза зида, споља,
презрела гусне врелина се јула,
31-ви датум клизи, задњи,
у крзну-бронзи, ко гуштер, под откос.
И већ у бујад тешко упузава
оклопљен древни зомби бронтосаур
да, будистичку уронив лобању,
сред слојних бодљи златно-зарђалих,
склопи занавек своје млечне очи...

Ал тамо, зрачним лавиринтом соба,
шарадом нултог мистичног простора,
где шуште хаље и чујеш кораке,
где и спасењем и љубављу светле
два привиђена нежна великана,
тамо је реч, ко јабука: »Синчићу«...
Ипак, зрцалним вратима ормара,

* * *

И всё бежит тот давний мальчик-с-пальчик,
в распахнутой рубашке, восклицая:
«Зачем, зачем так лихо и поспешно
швыряет голубей своих на ветер
неугомонный летний календарь?
Откуда и куда несётся время
под белый шорох почты голубиной?
Я чую всей душой — душа бессмертна!
Зачем же... Неужели я умру?»

И вот, в одной из тех прохладных комнат,
которых нет давным-давно на свете,
он знает точно — за стеной, снаружи,
густеет перезрелый зной июля,
сползает 31-ый день, последний,
как ящер в шкуре-бронзе, под откос.
И в папоротник грузно уползает
бронированный зомби бронтозавра,
чтоб, тяжко уронив буддийский череп,
в наростах и шипах золото-ржавых,
закрыть навек молочные глаза...

Но там, в воздушных лабиринтах комнат,
в загадках и шарадах нуль-пространства,
где слышатся шаги и шелест тканей,
где светятся любовью и спасеньем
видения двух нежных великанов,
там слово есть, как яблоко: «Сынок»...
И всё-таки в зеркальной дверце шкафа,

с напором ракурс-лик-знак препознавши
сасвим насамо с опасним одразом,
понавља дечак тај и преко воље
свим изненадно захваћеним ждрелом:
»Па нашто све то... Зар ћемо отићи?«

Заокружено у нежности име —
сунцељубиви сине, тајно чедо!
Тако чудно је што тад с тобом беше.
Ти натера на живот те бојазни
и, гле — мангупче, а не старац поста...
Сад сам већ — други, премалозапаљив —
мешам мислима со и црни бибер,
спреман — не данас, сутра да одједрим,
спреман питању да сазнам одговор...
А и ти давно већ си — занос, покрет,
сав супстанција свезнајућег сјаја.
Сав душа — не знаш умор од живота!

с трудом свой ракурс-реверс узнавая,
наедине с опасным отраженьем
тот мальчик повторяет через силу,
внезапно перехваченной гортанью:
«Зачем же... Неужели мы уйдём?»

Округлое и ласковое имя —
сын солнцелюбий, сокровенный отрок!
Так странно, что тогда я был тобою.
Ты обогнал на жизнь те опасенья
и, вижу, — ты, пострел, не постарел...
Теперь уж я, — другой, малоподъёмный, —
мешая в мыслях соль и чёрный перец,
готов отчалить — не сегодня, завтра,
готов узнать ответ на тот вопрос...
А ты уже давно — полёт, движенье,
субстанция всезнающего света.
Ты — весь душа, и не устанешь жить!

* * *

М.

Ево ти, друшкане мој, ево бенгалске свеће!
Ево ти и срца мог — искру Господњу иште.
Нова година. Ђумбир ко туцан прашак слеће
на новоиспечене корице новогодишње,
прстовет каранфилчића сред пирога је твог —
све то за мало златног, домаћег дивног теста.
А коме је посвећен сваки у песми слог,
нећу одати тајну — ни звука, нити геста.

Под дисањем борика, крај пирога и стола
скупимо се ко мазност шивеног прекривача.
Не утихњује љубав — у томе је невоља.
Траје чедо небеса, и над асфалтом јача.
И пахуље за окном децембра би да слећу,
ево и диск сребрни маглом би засветлео!
Напојићу мрак вином тамно-рујним, за срећу,
а о најближем срцу ни реч одати нећу,
ма како тајмер пулса признање често хтео...

* * *

М.

Вот бенгальские свечи тебе, мой дружок!
Вот и сердце моё — тоже с искрой Господней.
Новый год у порога. Имбирь в порошок
истолчём и корицы чуток новогодней
со щепоткой гвоздики добавим в пирог —
в золотое, домашнее-пышное, тесто.
А кому посвящается каждый мой слог,
я не выдам секрет — ни ползвуча, ни жеста...

Под сосновым дыханьем, вокруг пирога,
соберёмся, за скатертью, вышитой гладью.
Не стихает любовь — вот и вся недолга.
Длится чадо небес над асфальтом исчадья.
Вот и выпал бы снег за декабрьским окном,
вот и диск серебристый блеснул бы в тумане!
Я запью темноту тёмно-красным вином.
И не выдам ни слова — о самом родном,
как бы таймером пульс ни частил о признании...

* * *

Што је мраз љући, тање циче птице,
ресастија су цвиљења у прошћу.
Ко хорда лицем прострта ничице
спи домовина, с ледом и лењошћу.
Дишући мирис азијског уранка,
спава крај брега мој град брегу веран —
на бок смуљена прљава ушанка,
прљава чизма, бок ватиран здеран.

Каква бескрајна зима! Такве, љуће,
не беше пола века — тако снежне.
Мрзну се зраком, и људи и куће,
на клизавици трке недосежне.
Што мраз је љући, гнездо нек је чвршће
нек јазбиница дисања је пуна,
над књигом чајник врелonosни дршће,
сја на прозору окорка лимуна.

Спи домовина — лед јој у грудима,
ломоносовска у грлу јој ода.
У мојој кући можда среће има
пола године жићу да се дода.
Није грех — бити са ближњима згрејан,
сред вејавице лечити се дуже.
Какву бих другу утеху, завејан?
Заћи у дом мој, шкрипом испод стреја,
и ћути мало са мном, стари друже.

* * *

Чем злей мороз, тем тоньше писк синиц —
волосяные жалобы и пени.
Ордынским ликом распластавшись ниц,
отчизна спит во льду, в снегу и лени.
И выдыхая азиатский дух,
спит у холма мой забубённый треух —
сбит набок замусоленный треух,
башмак дыряв и ватный бок распорот.

Какая бесконечная зима!
Полвека не бывало столько снега.
Вмерзают в воздух люди и дома
на взлёте невозможного побега.
Чем злей морозы, тем гнездо добрей,
дыханием окукленная норка,
где — книг развал и чайник-носогрей,
где на окне ярка лимона корка.

Отчизна спит — в её грудице лёд,
в гортани — ломоносовская ода...
А мне в дому, быть может, повезёт
перетерпеть студёные полгода.
Не грех — согреться малостью родной,
чтоб уцелеть среди огромной стужи.
Какой отрады мне желать иной? —
Войди в мой дом, скрипучий, лубяной,
и помолчи со мною, старый друже...

* * *

Ја сунце страшћу гуштерице тражим:
безразложно се опијам све више,
кад јулска јара у леђа ми дише —
шуштећи ко да једра лађе снажи.

Дивно је вити слепог пљуска нити
цваст липа док се руши врх коприва.
Душа, душа је... — Сва сунцељубива,
не умара се, а једва јој бити.

А сутра... — Тамо друкчи јул се грчи,
опија усне без разлога, ине.
О, нек на врео камен, знак кончине,
гипка и брза, не знајућ стрмине,
тад гуштерица смарагдна истрчи.

* * *

Я солнце страстью ящериц люблю,
я чую опьянение беспричинно,
когда июльский зной мне дышит в спину —
шершаво, словно в парус кораблю.

Как славно вить слепого ливня нить,
соцветья лип сбивая на крапиву.
Душа, душа... — Насквозь солнцелюбива,
и жить не устаёт, и рвётся жить.

А завтра... — Там другой июль кружит,
пьяня иные губы без причины.
О, пусть на жаркий камень, знак кончины,
гибка, быстра, не ведая кручины,
смагровая ящерка взбежит!

* * *

Булевар Ајвазовског Галеријска пресеца.
Дуж мора нагрета се под Целзијусом шина.
Станични радио »Славјанку« свира целог месеца
да блесне у растанка сузи чистота крина.
Опет дан и ноћ сусрета са Кафом, срећном луком,
одлећу, ко одломци старих филмова, тмином.
Капље у чашу с гице »Пино-гри« — том одлуком
постајући истина, прошлост нам гусне вино.

Попут плусквамперфекта, згуснута времена трају —
минус три четврт века... Са снимка мотре, тада,
деда Иван и отац. У Теодосији, овдашњем рају,
коцкаст шећер им зуба ко бела чоколада.
Не оста никог с августовске фотографије пресветле,
где на циганским лицима зене радост не губе...
Пада вече над Кафом године две хиљаде десете —
рингишпила уз море дрхтуре златне бубе.

Дозивам Поа, дозивам тужног туђинца Грина,
Александра — за Македонцем, за Арапима, спреман.
Па ја сам и сам — потрчко Иванов и син Константина,
којих у Малом Стамболу са мношћом ко да и нема,
ал који живе збрани подвученим петитом:
ја их у свакој строфи, један на један, памтим.
Над Теодосијом пун је месец. Сјај — над реликтом
зверињег, у мрежама столећа, брега Карантин.

* * *

Айвазовский проспект Галерейная пересекает.
Протянувшись вдоль моря, нагрелся под Цельсием рельс.
Привокзальное радио снова «Славянку» играет,
чтоб в слезе расстаивая чистейший блеснул эдельвейс.
Снова сутки свиданья с портовой фартовой Кафой
отлетают, подобно отрывку из ретро-кино.
Каплет в рюмку мою «Пино-гри» виноградников графа —
становясь, словно прошлое, правдой, густеет вино.

Словно плюсквамперфект, навсегда загустевшее время, —
эти минус три четверти века... Со снимка глядят
дед Иван и отец. В Феодосии, в здешнем эдеме, —
так же свеж их зубов рафинад, как загар-шоколад.
Не осталось уже никого с августовского фото,
где на лицах цыганских лучились весельем зрочки...
Веет вечер над Кафой две тыщи десятого года —
карусели приморской дрожат золотые жучки.

Окликаю и По, и печальника-странника Грина,
Александра — вослед Македонцу, Арапу вослед.
Я ведь сам — иноходец Ивана и сын Константина,
коих в Малом Стамбуле со мною как будто и нет,
но которые живы и набраны чётким петитом
в каждой строчке моей, в каждой рифме — один на один...
Полнолуние — над Феодосией. Свет — над реликтом
звероватого, в сетке столетий, холма Карантин.

БОЖИЋ У ЛУНДУ

Немного леда. И неснежна зима
у нежурноме скандинавском Лунду,
где век за веком цркве с домовима
шкрипе корењем на каменом грунту.

Недеља. Божић. — Швеђанин сад седа
мирно, завесом скривен иза стакла.
Сјај електрике — бдије свећа седам
на троугластој узвисини сталка.

Огреја, гонећ мраз у ледни бездан,
цвет у прозору с лишћем од пурпура,
то биље звано »Витлејемска звезда« —
жив огањ живо све у живот гура...

И ове ноћи, ко коњокрадица,
са азијатском шапком лутам тмином,
све до три сата. Зимски поглед с лица
мекша за сусрет са нежном топлином —

с божићном свећом и цветом над тлом
за сваким окном, сваким рамом Лунда...
У зраку — црном, затим шареном —
трол се не чује, зли овдашњи гном,
вештичарења разносач, и бунта.

РОЖДЕСТВО В ЛУНДЕ

Немного льда. Бесснежная зима
в неторопливом скандинавском Лунде,
где век за веком церкви и дома
скрипят корнями в каменистом грунте.

Неделя Рождества — и мирный швед
затеплил за стеклом, у каждой шторки,
питаемый электрикою свет
семи свечей на треугольной горке.

Затеплил, отгоняя холода,
в окне цветок с пурпурною листвою,
растенье «Вифлеемская звезда» —
живой огонь, берущий за живое...

И в эту ночь я, словно конокрад,
шатун упорный в шапке азиатской, —
брожу до трёх часов. И зимний взгляд
смягчаю я при встрече с тёплой цацкой —

с рождественской свечою и цветком
за каждую оконной рамой Лунда...
И в воздухе — то чёрном, то цветном —
не слышен тролль, зловредный здешний гном,
разносчик ведьмования и бунта.

* * *

Не више од сата белим авионом,
не више од ноћи у зеленом возу —
и ви ћете ући, збуњено ал склоно,
тамо где младости закон свлада прозу.
Тамо укус вина меша се са сољу,
зачин сунца свуда додају сланици.
Љубичастим ветром слободе на вољу
дају себи с древних брегова звоници...

Беше длан њен сланкаст, беху сваког часка
вреле нетакнуте усне где глас дрхти.
И ноћ спуштала се, скоро без заласка,
и лето је текло стреловито к смрти.
И младост свршетку скотрља се — рашта? —
према подножјима, с врха Ају Дага.
И све прође, све се заборави, раста,
на пола корака близу, а без трага.

Живот се чинио штедар, чудно дуг —
и сад бодљив, као у седамнаестој:
ширно море, ил на месечини лут
стаза кипариса са којом си срасто...
Ал можда нећете умрети у оном
крају, окусивши слободу бесцено —
не више од сата белим авионом,
не више од ноћи у возу зеленом...

* * *

Не больше часа в белом самолёте,
не больше ночи в поезде зелёном —
и вы, смутясь и торопясь, войдёте
туда, где правят юности законы.
Там вкус вина смешается и соли,
и там повсюду будет привкус солнца.
Лиловым ветром позабытой воли
повеют с древних склонов колокольцы...

Была ладонь её солоновата,
и горячи нетронутые губы.
Спускалась ночь, почти что без заката,
и лето шло стремительно на убыль.
И юность к окончанию катилась.
к подножью от вершины Аю-Дага.
И всё прошло, забылось и простилось.
И близко всё — каких-нибудь полшага...

Жизнь оказалась щедро, странно длинной —
и ныне так же колко, как в семнадцать,
обводом моря, лунною долиной,
тропюю кипарисной пробираться...
И может быть, вы просто не умрёте,
глотнув свободы над волнистым лоном. —
Не больше часа в белом самолёте,
не больше ночи в поезде зелёном...

МОСТ РИАЛТО

Траг Тицијана с Ђорђонеом осећам,
ал пре бих рупе, сад, венецијанске:
пред богатствима овим, све подсећа,
да моја рубља нема праве шансе.
И зато шари палата што плину
вечерњом водом, ко гнаној ножима,
ја се не стидим да признам истину —
заједничка је, и све нас прожима.
Ту двојединство певањем се стиче,
с таласом што се навирањем злати...
Благо шкриљчане из свезака птице
ми смо, сестрице, слободни мењати!
Ја Казанову пастува не чувам,
не славим зечји нагон, с ликом znalца,
и маскараде игра речи глува
поста ми блиска — уз гипкост Риалта.
Ибиси, чапље и пупавци — намах
свише кљунова ободе у траву;

схватих дугина пера, крила замах,
црне свилице црвену поставу,
блесак зеница кроз прорезе маски,
ток издаје и сребра нештедице,
копче и боје, необухват ласки,
врт арлекина, судије, вештице...
Кроз бадемасте прорезе искре се
саблазни маски, флуид се не гаси:
минстрели, луде дворске, догаресе,
искре брошева и бледило власи...

МОСТ РИАЛЬТО

Чую след Тициана с Джорджоне,
но Венеции норю люблю
и за то, что её миллионы
моему подпевают рублю.
И за то, что узорам палаццо,
преломлённым в вечерней воде,
мне нисколько не стыдно признаться
в нашей общей сквозной правоте.
В двуединстве певучей повадки,
в перламутровом сбое волны...
Благо, грифельной птицей в тетрадке
мы, сестрица, разниться вольны!
Не белю кобеля Казанову
и не праздную кроличий лик,
но к игре маскарадного слова
я изломом Риальто приник.
Ибо ибисы, цапли, удода,
изогнувшие клювов обвод;

перьев радуги, крыльев разводы,
чёрных бархатов алый испод,
блеск зениц через прорези масок,
серебра и предательства ток,
цепки пряжек, объёмов и красок,
судей, ведьм, арлекинов садок...
Бьющий в миндалевидные щели,
вдоль личины, соблазна флюид,
догарессы, шуты, менестрели,
искры брошей и бледность ланит...

Све ми одједном осветли пут скривен,
над овом црном догоревши водом,
ко јорговански гас, златом изливен:
треперав град и млади мост под сводом. —
И алт Риалта, нагиб ораморен,
албино, мачка истегнута, вешта,
прошлости цвоњке изгреба до зоре:
у ковчежић их пророштава смешта...

Это всё осветило мне разом,
догорая над чёрной водой
золотым и сиреневым газом,
дряхлый город и мост молодой. —
Альт Риальто, сей мраморный выгиб,
альбинос, напружиненный кот
все червонцы из прошлого выгреб
и в ларец прорицанья кладёт...

ЖЕЉЕ

Јутро, сто, божури, папир, шоља чаја:
акација бела за окном, сав простор.
Научих да живим, не приметив, с краја,
ни своје учење — у суштински простом.

Преживех похлепу младог доба, талас
стида урођеног сиромаштва, глад.
Хвала, данас нисам богаљ ни будала —
жеља моје просте потпуно су, сад.

Мало речи ноћних на столу, у блоку.
А нов дан у окну — велик испод неба!
Већ то беше. Тако биће, хвала богу:
ништа више, само што за душу треба!

ЖЕЛАНИЯ

Пионы на столе, бумаги, чашка чая.
Акация бела за утренним окном.
Я научился жить, почти не замечая
ученья своего, в существенно простом.

Я пережил алчбу младенческого лета
и юношеский стыд врождённой нищеты.
Спасибо, что я днесь не шут и не калека —
желания мои теперь вполне просты.

В тетради на столе — вечерних слов немного.
А новый день в окне — воздушный и большой!
Уже случилось так. Так будет, слава Богу:
не надо ничего, лишь то, что за душой!

РАСПУСТ, ЈАНУАР 61-Е У МОСКВИ

На старом Вагањкову дремуцка Никола,
у Крапивникама Сергеј-отац спи.
Снезима је ноћна затрпана школа,
крај хростове двери инвалид још бди.
Да преноћим ноћас овде ноћ — то свако би,
једноипоноги ратниче — код тебе!
Кружи Московштина вејавичних свадби
у Крапивникама Сергеј-отац зебе.

Је ли жив град онај, под снезима плавим
оштрограни гранит обалски на стражи?
Групица момака — мишјих и пегавих —
адресу ноћишта целе ноћи тражи.
Јануар године нереалне бдију,
пршти свежа бронза декретних новаца.
Два мртваца, народ не напустив, пију
кроз кристал сјај који електрика баца.

Мраз је, Василије Блажени, ту шиљак
црвеноцигленом праху зубе ствара —
небу се одижу ван закона, стила,
четрдесет шлемова, турбана, шубара,
као морепловци препотопског часа? —
Пара на Волхонки, купатилске ватре
тамо, где је црква првородног Спаса
срушена у дане вреле чорбе ратне...

КАНИКУЛЫ, ЯНВАРЬ 61-ГО В МОСКВЕ

В старом Ваганькове дремлет Никола,
Сергий-отец во Крапивниках спит.
Снегом ночная усыпана школа,
бдит у дубовой двери инвалид.
Ты бы пустил меня поночевать бы,
строгий полутораногий боец!
Кружит Московщина вьюжные свадьбы,
зябнет в Крапивниках Сергей-отец.

Жив ли тот город, усыпанный снегом,
береговой острогранный гранит?
Группа подростков — в мышинном и пегом —
адрес ночлега найти норовит.
Брызжет январь нереального года
свежею бронзой декретных монет.
Два мертвеца, не уйдя из народа,
пьют сквозь хрусталь электрический свет.

Штык подмерзает, Блаженный Василий, —
краснокирпичная пыль на зубах, —
к небу вознёс, вне законов и стилей,
сорок шеломов, тюрбанов, папах.
Живы ль пловцы допотопного часа? —
Пар на Волхонке, купальни огни
там, где собор первородного Спаса
сломан во дни чечевичной стряпни...

Негде овде, поред ноћишта је школа —
двориште, на стражи сметови се дигли.
Опет свира негде преда распуст виола
нешто снежно: да ли Сибелијус, Григ ли?
Ил московске ноћи просто свет окују
па дуну у буру ко у рожић звучно,
терају хормоне веном, пророкују
сутра нам — челично ко под дизел-ручком?

Беше ли тај дечко? Шта ће с цуром људи
учинити, после година што пламте?
Они које с јутра будилник разбуди,
протрљавши очи, одговор не памте...
Само из разреда стари домци знаће,
што се путем смрзлим кроз сутоне врте:
свак у музеј, тамо, на Волхонки враћен —
опет ко резервни поручници стаће —
вучјих капутића длацице потрте...

Где-то здесь, рядом, ночлежная школа —
двор, весь в сугробах, на вахте старик.
Снова играет каникул виола
снежное что-то: Сибелиус, Григ?
Или же просто московские ночи
дуют в метельный и бодрый рожок,
гонят по вене гормоны, пророча
завтра — стальное, как дизель-двигок?

Был ли тот мальчик? Что с девочкой будет?.. —
По истечении множества лет
те, кого утром будильник разбудит,
очи промыв, не припомнят ответ...
Только лишь те, из чертёжного класса,
кто по дороге в сугробе замёрз,
там, на Волхонке, в музейную кассу
сызнава станут — сержанты запаса,
волчьих пальтишек повитертый ворс...

* * *

Хрипав Харков, коцкар, тат разметни,
мазнув двеста горд на себе бива.
Под Ждраловим брегом спи уметник
загрљен са смрзлом судбом, снови.
На Телавој Гори, на Голготи,
иза Хладне, тамничке, Планине,
снег млека у кафи таму кроти
и светлуца аналој из тмине.

Због Казанске Матере Божије
освештан је храм црвенокамени.
Век мој — ледан, ал ја, још строжије
дечју жудњу изнова намених
Бадњаку што кроз двери засвитка,
снегу, мрљи иконе уз дувар,
нади, сети, мирису губитка,
Девичанском лику што нас чува!

Зимско вече — туга прапочетна,
све прошло је кроз олуј видније,
а душа је — просветљено сетна
чекајући Божић невиније.
Век мој — служи без роптања Јуду,
али, док ме не завеје снег,
ја мрмљам о опроштају-чуду
кроз Господом неопроштен век...

* * *

Хриплый Харьков, торгаш и картёжник,
дёрнув двести, гордится собой.
Под холмом Журавлиным художник
спит в обнимку с промёрзлой судьбой.
А на Лысой Горе, на Голгофе,
за Холодной, тюремной, Горой,
снеговой — свежемолотый кофе,
и мерцает во тьме аналой.

В честь Казанския Матери Божьей
освящён краснокаменный храм.
Век мой — зимний, но я-то — всё тот же,
вновь по-детски внимающий вам,
вам, в Сочельник раскрытые двери,
снег, оклада иконного блик,
запах грусти, надежды, потери
и Марии хранительный лик!

В зимний вечер — тоска изначальна,
сквозь метель всё былое видней,
а душа — просветлённо печальна
в ожиданье Рождественских дней.
Век мой отдан без спросу Иуде,
но, пока не занёс меня снег,
лепечу о прощении-чуде
в не прощаемый Господом век...

* * *

О Хроносе и Хароне, хрипава имена...
Нерадосне реке хладна водо коју сресмо,
глувонемии веслач стиже на сретање сена —
и спремни су за напоре — и чамац и весло.

Гробар Харон — пови шкрто усукана бедра,
немилосна весла казне повија шакама...
А прелепи шарен лептир и стобојна једра
остадоше на зеленим, другим обалама.

Тамо чамац плав је, весло бело такорећи.
На обали врелој цветом дрењина затрепти.
За опроштај дрхтуравим крилима летећи
тако дуго маше трагом искричави лептир!

* * *

О Хронос и Харон, хрипучие прозванья...
Безрадостной реки холодная вода.
Гребец глухонемой приходит на свиданье —
и лодка, и весло готовы для труда.

Старательный Харон, могильщик неприветный
с карающим веслом в натруженных руках...
А яркий махаон и парусник стоцветный
остались на других, зелёных, берегах.

Там белое весло и лодка голубая.
На жарком берегу всюду цветёт паслён.
Прощаясь дрожью крыл,
над нами пролетая,
так долго машет вслед искристый махаон!

II. ПЕЛИН



Д а н а с Д н е с ь

Д а н а с Д н е с ь



II. ПОЛЫНЬ

* * *

Е., М.

Живот нам каже — троје нас, од све војске,
уз сличности ириса, уз општу искру ока.
Пожури, чедо! А ја, у дане те нехеројске,
још чекам сродних струна преплитања дубока.
Испада по тозу кафеном, по штиховима глумим,
крошња граната сложити се и растати — лако не може.
Прозрачно време мјауче плебејским ветром сувим,
дечје се огреботине слабошћу рашћења множе.

Престани бити инфанта — ал строжије, молим, складније!
О, полудечји, невешт кораче, паду запућен...
Април узри, и облак у плавом, бео раније,
обисну се над кровом крње и сиве куће.
И сунце се у стаклу мрви, и пас Мефисто
трчкара асфалтом дворишним зажагрени-махнит већ...
Нас троје — и дечак трогодишњи што се кикоће чисто,
ненадно изгрцавши риму — румену реч.

* * *

Е., М.

Выходит по жизни — нас трое, всего только трое
со схожестью радужек, с общей искрою взора.
Спеши мое чадо! А я, в эти дни без героя,
по-прежнему жду наших родственных струн перебора.
Выходит по картам крапленным, по гуще кофейной,
что веткам ствола и сойтись, и расстаться — непросто.
Эфирное время мурлычет плебейскою феней,
и детские ссадины множатся хворями роста.

Сбывайся, инфанта, — но плавней, прошу, но взрослее!
О, быстрых шагов полудетски-неловкие сломы...
Апрель уже вызрел, и облако, в сини белея,
повисло над крышей облупленно-серого дома.
И солнце дробится в стекле, и собака Мефисто
снует по асфальту двора горячо-бестолково...
Нас трое — и мальчик трехлетний хохочет лучисто,
нечаянно выдохнув рифму — румяное слово.

СУНЦОКРЕТИ, 21. ЈУЛА

А. К.

Оштровид појче, претворно си бучан!
Нестварних пара хазнадаре с двора,
душом си штедар, то је редак случај
сред риматора, глумаца, тенора.

У моме стиху гладиола трепти,
њен латаст, рујно-бели покрет царски
сачува ме, док луди ноћни лептир,
кад море јул, ил ветар јануарски.

А ти ми предграђе сунцокрета даде —
пуно подневних и храбрих штедрости.
Цвет, то је језик, паганска вест наде
да се за сунцем кружно врти прости

свет, тако јарко миришљав да, каткад,
— о мој Винсенте! — силазиш са ума...
Хвала — за поклон угоднички саткан,
за дугу писма сликовитог с друма,

за то што мене, још живога, волиш,
за апсолутни слух шестострунасти —
ни Китеж-град, ни Курјаж, апс охоли,
неће, мој друже распевани, пасти

од риме што се дозвоа из акорда...
Ал пој, молим те! Јер у пољу чека
сунцокретових ратника кохорта
ко хармоније архангелске јека!

ПОДСОЛНУХИ 21 ИЮЛЯ

А. К.

А ты ведь зорек, лицедей певучий,
и ты, нездешних денег казначей,
душою щедр, что, право, редкий случай
среди теноров, актёров, рифмачей.

В моём стихе жил гладиолус-шпажник,
чей лепестковый, алый с белым, жест
хранил меня, когда буянил бражник,
июль, или хлестал январь, норд-вест.

А ты мне дал подсолнухи предместья
от храбрых, от полуденных щедрот.
Цветы-язык, языческие вести
о том, что солнцу вслед круговорот

свершает мир, распахнутый столь ярко,
что впору, — о Винцент! — слететь с ума...
Спасибо за угаданность подарка,
за радугу предметного письма,

за то, что ты меня, живого, любишь,
за абсолютный шестиструнный слух. —
Ни Китеж-град, ни казематный Куряж
не покачнутся, мой певучий друг,

от рифмы в окликании аккорда...
Но пой, прошу! Ведь в чистом поле есть
воителей-подсолнухов когорта,
гармонии архангельская весть!

* * *

Владимиру Јагличићу

Када изговорим: »Драг ми Нико Тесла,
вожд магични гнезда словенског све јачи«
знам да Николина душа још не неста,
да мреже кртица неба не повлачи.
И опет ћу: Срби сребре се под силом —
и тамо где с дршком нож свој рукотворе,
и где још Божидар, Методиј с Ђирилом,
не могу о родном са мношвом да не зборе.

Сопственим речником зоре искри Павић,
Аргус му многоок — мозаичка шара.
А кроз јул ме Тесли зва Григориј Савич —
шиштање латица слободарско ствара.
Воли, воли своје! И свето се сроди
са сваким што умом часно сја из тмине.
Крчмљење у крчми плод не зна да роди —
значање је ствари сишло у дубине.

И гледам у очи струјо-чудотворца.
Мој Тесла је срцем Србин, с тла хрватског,
стекао дар муње геном змијоборца,
сваки дан ми вреди беседништва братског.

* * *

Владимиру Ягличичу

Когда я говорю: «Мне дорог Нико Тесла,
славянского гнезда магический пилот»,
я знаю, что душа Николы не исчезла,
что не сбавляет ход сети вселенской крот.
И вновь я повторю: «Мне сербы серебрятся —
и там, где у ножа спиральна рукоять,
и там, где — Божедар, Кирилл, Мефодий! — святцы
не могут о родном со мной не толковать.

И свойским словарём с утра искрится Павич,
чей аргус, как узор мозаик, — многоок.
А к Тесле сквозь июль меня Григорий Саввич*
зовёт — сквозь слободской шипшины лепесток.
Люби, люби своё! И родичайся свято
со всем, что по уму, по совести — светло.
Слаба от кутюрье на кутерьме заплата —
значение вещей по капле вглубь ушло.

Вот и гляжу в глаза электрочудотворцу. —
Мой Тесла, сердцем серб и почвою хорват,
дар молний обретя в геноме змееборца,
при каждом Божьем дне мне — собеседник-брат.

С њим се саветујем о малом, великом,
тачније, ћутимо, кад говор дојади,
све списе излажем пред Очинским ликом —
на јуту уз дугу, ил северном сликом —
сву жилавост ствари, жртвеност јагњади...

Никола Тесла је рођен 1856, на територији Војне крајине, у саставу Хабзбуршке монархије, у породици свештеника Српске православне цркве, Милутина. Аустрија је формирала Војну крајину ради одбране од Турске са којом је често ратоваала, у граничне делове насељавајући Србе, савезнике у борби против османлија. У састав Хрватске Теслино родно село Смиљан ушло је тек у двадесетоме веку.

Песник је лета 2011 био у Дубровнику, где је одсео у улици »Нике Тесле« (како је Теслино име, да ли да кажемо »похраћено«, или »подубровчено«). Отуда игра речи у песми која, очито, није само игра.

Григориј Савич — мисли на великог украјинског песника Григорија Сковороду који је живео као путујући филозоф

Чтоб с ним потолковать о малом и великом.
вернее, помолчать, свежей любых речей,
я все чистовики сложу пред Отчим ликом —
на юге, рай-дуге, на севере ли диком —
всю жертвенность ягнят, всю мускульность вещей...

* странствующий философ Г. С. Сковорода.

ЦРНОГОРЈЕ

У црвеном вину Монтенегра, по овдашњем, у »црном«,
 ноздрвом, оком — осетићу крв лутања-богаза.
 »Вранац« — то црн је коњиц, с ведре нијансе зрном,
 »црна« цокће црнином — с Црногорца-Пегаза.
 Чељуст кошчатих клисура, уз пророчишта зетска,
 ни Турчина, ни ђавола не пушта ту да пребива.
 Одевен у лати стена, у шипак кула, блеска
 Котора клинаст залив — дијамантска тетива.

Црна и рујна лоза јединство влаге наставе.
 Црно сливено с црљеним, од црнице — царица.
 Угљене боје орао на малиници заставе
 лепезом крила, сунцем стамњеним — жарка златица...
 Али обала, али бели кејови Будве,
 ал сјајоносност простора над морем, над Јадраном!
 Црних гора гримизне бразде! Да није ваше грудве
 под срцем Божјим — ту би се шеткало с јатаганом...

Цркво бела над Јадраном, ту иконама окружен
 поп родне речи свилом Псалтира већ сазива.
 Залуд, браћа су брадата — пешак ил јахач с оружјем —
 ко разбојници да су Пугачова и Разина....
 Јужни крајци словенства — падине иза Улциња.
 Смеслови мешају се — одзив нијанси, потом,
 нечег час прикривеног, час давно знаног тиња —
 сва бела, Будва, уз њу клинасто-смарагдни Котор...

ЧЕРНОГОРИЯ

В красном вине Монтенегро, по-здешнему «чёрном»,
кровь иноходца почую — ноздрёю и глазом.
«Вранац»*, скакун вороной, в камертоне мажорном,
«црна» цокотит дотемна — черногорцем-Пегасом.
Пасти костистых ущелий, урочища Зеты
к паприке сердца ни турка не пустят, ни чёрта.
В скальные латы, с шиповкою башен, одета
Котора бухта-клинок, изумрудная хорда.

Црна и црвена лозы двуединая влага.
Чёрное слито с червонным, с черницей — царица.
Угольной масти орёл на малиннике флага
веером крыльев, затмением солнца ярится...
Но побережье, но белые пристани Будвы,
но светоносность пространства над морем-Ядраном!
Чёрные горы, багровые шрамы! Не будь вы
в пазухе Божьей — гулять бы и здесь ятаганам...

Црква над Ядраном бела, и в серёдке иконной
попик родное гудит по Псалтыри парчовой.
Даром, что братья щетинисты, — пеший ли, конный, —
словно разбойники Разина и Пугачёва...
Южная кромка славянства — за Ульцинем склоны.
Смыслы сгущаются, и откликается колер
то узнаваемо-памятно, то потаённо —
белая Будва, клинково-смарагдовый Котор...

* «Вранац» — красное черногорское вино.

ОСТРВО ХВАР

На страним странствовањима, пловидбом врх пловне воде,
између пристаништа Шолте и острва Брача,
достиге мој бели скипер твоје луке, Господе —
успутним валом, на смеси успеха и недаћа.
Ближењем ризницама јадранског Хвара, острвске благодати,
уз сиво-пепелна дебла хиљадугодишњих маслина
осећају се акценти-апострофи сасвим свеже додати
бесконачности ритма који је свуда — једносна величина

Ти што си слала мајлове и смајлове, не сасвим бодре, отада,
одређујући сусрете умрежене на ресурсима неким,
кад би само знала, како тежом поткожном овлада
не давши мира промаја, оператор на путима далеким!
Нисам ли те зато и уграбио крај компјутера,
јер мене самог сунцоиздашни заслепљујући Хвар,
у истом часу скида с удице, с ланца из ћузе ме тера —
мој овчар моцареле, скупљач маслина, мој виноградар?

И пробивши се на острво-Бујан, уз не једно преседање —
авионом, змијуљом серпентина, вансезонским скипером —
улепшавши празник сабеседницом, и ракијом — не мање,
о љубави нећу лагати, само ћу шкрипнути, пост скриптур,
пером:

ОСТРОВ ХВАР

В продолжение странного странствия, плавного плаванья,
проходя между пристанью Шолта и островом Брач,
достигает мой белый паром Твоей, Господи, гавани —
на попутной волне, на смешенье утрат и удач.
Приближенье к сокровищу Хвара, ядранского острова,
к сиво-пепельным рубищам тысячелетних маслин
ощущается свежей добавкой акцента-апострофа
к бесконечности ритма, что всюду велик и един.

Ты, мне славшая мэйлы и смайлы, не очень надёжные,
назначая свидания в неких ресурсах сети,
если б знать ты могла, как всевластвует тягой подкожную
не дающий покоя сквозняк, оператор пути!
Не затем ли и я умыкаю тебя у компьютера,
что меня самого солнцедар, ослепительный Хвар
в одночасье срывает с крючка, с поводка и цугундера,
виноградарь мой, сборщик олив, моцареллы овчар?

И пробившись на остров-Буян, не с одной пересадкою, —
самолёт, серпантина гудрон, внесезонный паром, —
собеседницей праздник украсив и ракией сладкою,
о любви не совру я, лишь скрипну, пост скриптум, пером:

ти ниси моја прва болест, Хваре! Омамни клин се устали
грозницом, у души и плоти ми, још у ноћи Хортице.
Ал чак ни Сеча чаробним чаршафом не брише уста ми,
то мени не светле хидре Јадрана, преварљиве у успари,
просто — траг плав бивам, док ковчег, још, ка Арарату одмиче.

Бујан — чудесно острво из руски бајки

Хортица — острво на Дњепру, у Запорожју, природно. Историјски комплекс,
једно до «седам чуда» Украјине

Сеча — Заједнички назив за козачке војне центре у Запорожју, од шеснаестог до
осамнаестог века. На челу Сече налазио се атаман.

Чаробни чаршаф — «Скатерт-самобранка» из руских бајки, нешто слично на-
шем «сточићу постави се»

ты не первая хворь моя, Хвар! Островной лихоманкою
въелся в душу и плоть ещё Хортицы дымный ночлег.
Но и даже не Сечь утирает мне рот самобранкою,
не пурпурные гидры Ядрана сверкают обманкою,
просто — голубю вслед, всё плывёт к Арарату ковчег...

* * *

М.

А потом, кад по хамбуршком рачуну
 узмеш у руку оловчицу плаву,
 опет индига боју, ко допуну,
 плъусни на плажу пешчану, на јаву
 обале празних шкољки с бледом пеном,
 где се на момку црни кожа бела...
 Тамо, где време играчком сломљеном
 утихну измеђ попадалих тела,

где вози вреле кифле (пуно џаче!),
 Татарин на свом џиновском »москвичу«,
 где се не гребу, тек мјаучу мачке,
 кроз свест луткасту. С рамена, за причу,
 Казантип зеца августовског тера,
 и сваког трена још један дан јења
 пред циљ коначан пристиглог клипера,
 где вилин коњиц, радост, прхут пера —
 искре се крилом над врежом камења...

По хамбуршком рачуну — ту синтагму је употребио Виктор Шкловски, кад је у једном свом тексту крајем двадесетих година прошлог века покушао да прави нов »поредак« у ондашњој руско-совјетској прози; по хамбуршком рачуну (или, дословно, »критеријуму«) неки писци су, како је Шкловски тада устврдио, »окаснили«.

Казантип — узвисина на Криму

* * *

М.

Потом, когда по гамбургскому счёту
возмёшь ты в руку синий карандаш,
опять, штрихом, индиговую воду
плесни вживую на песчаный пляж —
на белый берег с молотой ракушкой,
где в полный рост подросток загорел...
Туда, где время сломанной игрушкой
притихло меж упавших навзничь тел,

где от тандыра в срок везёт лепёшки
татарин на рыдване-«москвиче»,
где не скребутся, лишь мурлычут, кошки
в окукленном сознание. На плече
играет зайцем август Казантипа,
и с каждым часом — меньше, меньше дней
до финиша замедленного клипа,
где радость, стрекоза и цыпа-дрыпа,
искрит крылом над россыпью камней...

* * *

Црвенкасте вишње и риђи љиљани —
разгорело лето што не хте у кљуса!
Ваздух се од нотних мириса сав храни
ко дрвена флота Страдиваријуса.

Врт мој подивљалом малином занављен
с њом — пелин с ђубришта — ситноцвет, ђутуре.
Множе се предзнаци да напустих славље —
недоигран. Само гуцнух из чутуре.

Но у партитури птичјој, на постави
пунозвучног лета, ко под фразом новом,
светли ли — с паузом — да мене настави?
Питање претешко. Не чујеш одговор...

* * *

Красные вишни и рыжие лилии —
разгоряченное лето в разгаре!
Нотами воздух пропах в изобилии,
как древесина флотов Страдивари.

Сад мой зарос одичавшей малиною
и мелкоцветием сорной ромашки.
Множатся знаки, что праздник покину я —
не доиграв. Прихлебнув из баклажки...

Но в партитуре, что выткана птицами
на синеве полнозвучного лета,
светит ли — в паузе, фразе — продлиться мне?
Громкий вопрос. Не услышать ответа...

ВАЛЕНСИЈА

Дакле, ту сестре-ластице зимују!
Чар саборишта валенсијских блиста,
ко да читано »белисимо« с листа
на лет их вуче, где, с виса, ликују.
Седамнаест је овде, у децембру.
Прилив таласа, у зраку, на мору —
љуљушка плоти белопешчан поруб
ритмичком игром у спокојном тембру.

Четири дана моја (ту провести)
спрам миленијске драме испод неба —
Бог зна шта нису... И ипак не треба
отписивати мене из повести,
Валенсијо! — Сад могу, није доцкан,
такнут нежношћу твојом, својом петом —
ако не омегом — тад алфом и бетом
по средоземљу, с тобом да се коцкам,

у по сећања, у реч што се љеска,
у те кипове Сина од зрнаца
које длан незнан обалом разбаца
и даде мору, зиданицом песка:
вештина — то што живеће без нас,
ко бескорисност, безименост чиста,
дар наследивши пера, длета, киста,
појственог ока распевану сласт...

ВАЛЕНСИЯ

Так вот, где сёстры-ласточки зимуют!
Соборов валенсийских лепота,
белиссимо, прочтённое с листа,
влечёт их ввысь и в роздыхе ликует.
В Валенсии — семнадцать в декабре
волна и воздух. И накат негромкий
ласкает плоть белопесчаной кромки
в размеренно-ритмической игре.

Мои четыре с половиной дня
в цепи тысячетлетней кавалькады —
не Бог весть что... И всё-таки не надо
из памяти вычёркивать меня,
Валенсия! — Теперь-то я могу,
твоею смуглой нежностью задетый, —
пусть не омегой, — альфой и бетой
на средиземноморском берегу

играть с тобой в слова, в воспоминанья,
в те изваянья Сына из песка,
которые ничейная рука
у моря оставляет в назиданье:
искусство — то, что будет жить без нас,
без имени и даже без корысти
ревнителя пера, резца и кисти,
наследуя лишь детскость певчих глаз...

И ево наши летачи где снују,
на јут побегав — у твојој омари,
Валенсијо! — о лакокриле твари,
о побегуље, што кут настањују
у звонике ти и цркве урасто.
Ту — сред женствених стабала, крај вода,
лимуна, брескви — ја постах слободан
да певам гласно »Ластавице-ласто«.

Стварно, лакше је сазнавати тако
све што у снази стобојној се снило,
и, изјутра, у хотелу »Лос Силос«
тешки се штоф са прозора размако...
Колосеум ме, преко трга, прену.
Ал без одсечних кретњи матадора
проћи ће зима. — Тек у марту мора
да груне црни торо у арену,
да погибао — чија? — сред декора
буде пристојна и лака, у трену...

И вот летунии наши где спуют,
сбежав на юг, — в твоей закатной хмари,
Валенсия! — О легкокрылой твари,
о беженке, заботится приют
монастырей твоих и колоколен.
И здесь, — средь кротко-женственных деревьев,
лимонных, апельсиновых, — я волен
зывать «Сестра-касятка!» нараспев.

И право, так мне легче узнавать
всё то, что в силе многоцветной снилось,
и поутру в гостинице «Лос Синос»
тяжёлый штоф на окнах раздвигать...
Здесь, через площадь, — колизей быка.
Без бритвенных пассажей матадора
зевнёт зима. Но в марте, в день мажора,
рванётся на арену чёрный торо,
чтоб гибель, — чья же? — в бисере декора,
была прилюдна и насквозь легка...

* * *

»Фераро бездушна« гримизно ти зиђе
сегох — мртве цигле глади рука жива...
Ал нашто то — не знам, ко познању приђе
само тугу множи, труљење призива.
И још. »Од вештица и судија сва си.« —
Како неумолно овом добу стиже
та неустрашивост која се не гаси,
речена! Близу је — не прилази ближе!

Ферара... У овом врускању језика, —
ко да врео чварак пецкаво га чека —
праштај, не узимам све дарове никад,
само знак да смрт је чврста, а плот мека...
У звуку, имену — пола света спас је,
ил се навек душа продаје ђаволу.
После побачаја, тако се, у болу,
звер трза, кезећи рујну чељуст голу:
с постељицом скупа гута плод: и нас ће?

* * *

«Феррара чёрствая», твоих багровых стен
достиг я и кирпич погладил дланью.
Но знать, зачем — не знаю, ибо знание
лишь множит грусть и накликает тлен.
И вот еще: «От ведьмы и судьи...» —
как пристально, как нестерпимо точно
о дне теперешнем, бесстрашно и бессрочно,
промолвлено! Есть близь — не подходи!

Феррара... В этом карке языка —
в напоре, рокоте, трескучем жаре шкварки —
прости, но я не все возьму подарки,
лишь знак, что смерть тверда, а плоть мягка...
Так в звуке, в имени — полмира спасено
иль продана душа навеки чёрту.
Так пастью красной к чёрному аборту
зверь рвётся и, ощеривая морду,
глочет плод с последом заодно...

* * *

О. М.

Збори, збори о раменима Европљанки нежних,
свијокљунаст, слаб, осећајан, и — вечно жив, са руба!
Јер станеш ли — тек ветар виће пределима неснежним,
које сажвака, испљуну Москва златнозуба.
Јер оћутиш ли тек мрцина захрипаће над равнином
коштано зев нутрине размахнув што рујем ожили.
Азијатске лобање брегова премазане су глином,
по влажним образима прораста усев озими...
Не ћути — да говора високог варка крене
кроз глибовиту кривду јесењих и зимских киша!

Градски стан болује од тескобе и мигрене,
а за окнима — случајних људи безразлични је вишак.
Не умарај се, мрмљај, шалцијо премора и туге —
руго цврчкових цитата, завета лисца Улиса!
Зашто у уши кроз те разговоре, туђе и дуге,
продире неизбежност, ко сјај иза кулиса?
Постоји одважност предосећања. Њоме пулсира вена,
њеним се ритмом може напола расећи лед на води.
Привиј се — над црном водом пролетећеш ко сена.
Како подсети још један Осип: »Одлучност предводи...«

* * *

О. М.

Говори, говори о плечах европейнок нежных,
гнутоклювый и чувственный, слабый и вечноживой!
А замолкнешь — лишь ветер и взвояет в пределах бесснежных,
пережёванных, сплюнутых золотозубой Москвой.
А смолчишь — только падальщик и прохрипит над равниной,
костяной распахнув, с кумачовой нутрянкою, зев.
Азиатские скулы холмов перемазаны глиной,
и по мокрым щекам прорастает озимый посев...
Не молчи — да пробьётся высокий обман говоренья
через вязкую кривду осенних и зимних дождей!

Городская квартира больна теснотой и мигренью,
а за окнами — неразличимость случайных людей.
Не смиряясь, бубни, пересмешник надсады и горя, —
и цитату цикады, и лиса Улисса завет!
Отчего в этом чуждом для жёстких ушей разговоре
неизбежность сквозит, как под дверь проливается свет?
Есть отвага предчувствий. И ею пульсирует вена,
в её ритме возможно вразрез пересечь ледоход.
Причастись — и над чёрной водой пролетишь непременно.
Как напомнил ещё один Осип: «Решимость ведёт...»

* * *

Опет стиже усред ноћи зима,
белим леже на црно тле шум.
Равном мером све што буде — примама —
кап, штап, канап, ум ил друм ил хум.

Под новембра лед, у глину иду
коњаници и пешаци смели.
Венци мртви — дивљи дар у виду.
Ја бих хтео за узглавље — пелин.

Молио бих за помен тек жуту
пелинову гранчицу, над њивом.
Продисаћу — без туге, сањиво.
Ко да навек не изгубих живот,
него заспах, за тренут, на путу...

* * *

Вновь подступает средь ночи зима,
белым ложится на чёрную землю.
Равною мерой, что будет, приемлю —
посох ли посуху, сумма ль — сума.

В мокрую глину, в ноябрьскую стынь
падают конники и пехотинцы.
Мёртвых венков — ярко-дики гостинцы.
Я бы хотел к изголовью — полынь.

Я бы просил на помин принести
ветку полынную, пряно-седую.
Снова вдохну — и почти не тоскую.
Словно не жизнь проиграл я вчистую,
словно заснул на минутку в пути...

* * *

А мрежасти и дрвенкасти Тамбов
державински и нежно-недржаван,
кошташе седам томова под јамбом
срчане риме што у стиху спава.

Тамо лутах у љутом фебруару,
свезав уши на пацовској ушанци,
јер дан сменише, као за злу пару,
игле ледених ноћи, и уранци.

И ја у поноћ лутах снегом, врео,
бодљиво-ломним, и враним и белим.
Патрола гојна с вукодавом смелим —
сав народ који тамо сам сусрео

на улицама. Земља, мраз по телу,
окружи мене претњом, дрхта кожа,
ал ја те ноћи ипак жалац ножа
смекшах гутљајем вина у хотелу

где избеглице, нишчи, брадурине,
погорелци и шљам из околине,
лутаху межу ољушћеним стубљем.
Вечно погребни звук ури се дубље,
мирис пропасти, неке киселине,

* * *

А ситный и бревенчатый Тамбов,
державинский и нежно-недержавный,
мне стал ценою в семь иных томов
и в семь стихов сердечной рифмы плавной.

Туда забрёл я в лютом феврале
и завязал ондатровые уши
своей ушанки, ибо день мелькнувший
сменила ночь на ледяной игле.

И я бродил там в полночь по снегам —
по колко-ломким, вороным и белым.
Патруль румяный с волкодавом смелым —
вот весь народ, что встретился мне там

на улицах. Студёная страна
меня с немой угрозой окружала,
но я той ночи ножевое жало
смягчил глотком пшеничного вина

в гостинице, где беженцы, лишенцы,
шалавы, погорельцы, окруженцы
бродили меж ободранных колонн.
Какой-то вечный погребальный звон,
какой-то запах гибели, эссенций

четири спрата испуни сред плашње,
бат степеница, лифт стао у сенци.
Са капутима viseћим Чеченци
промичу — зује речи неовдашње...

Али сан тај руски — вотком ја запојих
изађох трезни зимски зрак да гледам
у просветљености моћној. Редак предах
овлада свешћу и мислима мојим.

На три корака од зборишта греха,
где стрмен реке Цни је залеђена,
плот белела се манастирских стреха,
непатвореном вером бременена.

И звезде, лепе до суза, гле, висе
над храмом Богородице Казанске.
Вучје смо крви, тамбовске, и брјанске...
Ал ове ноћи, душо, пронежни се!

Са капутима — у оригиналу »клифт«, врста капута. Сам израз преузет је из криминалног жаргона, и може се срести и код других писаца, рецимо Висоцког

заполнил все четыре этажа,
ступеней винт с почившим в бозе лифтом.
Чечены оттопырившимся клифтом
мелькнули, не по-здешнему жужжа...

Но сон тот русский — водкой я запил
и вышел на трезвейший зимний воздух
в огромном просветленье. Редкий роздых
в моём самосознании царил.

И в трёх шагах от скопища грехов,
по кручам Цны-реки заледенелой,
белела плоть церковных теремов,
беременная верой неумелой.

И были звёзды слёзно хороши
над храмом Богородицы Казанской.
Мы — волчьей крови, брат тамбовский, брянский...
Но в эту ночь, душа, нежней дыши!

ВОЛОШИНОВ ХУМ

Сувоте жар је — тауридска муза,
хиљадугође љиљана на хуму.
Четине, сечке — за ждрембанцад уза.
Аве! — јулу, већ август је на уму.
Платину плави плов понтијског лета,
цезиј цезарским калупом се лије.
Зенит је царска подневна монета —
аверс ликује, реверс још звонкије.

А базилеус сувотравља, цврчак,
усахли скакач, цимбалист и гудач,
опет на венац бесмртни натрча,
лудује сламни враголан и чуцак.
Не седи ми се с чашом, самотарски,
соли трепавки упркос, у кући:
опет се спремам на хум јаничарски,
море десницом руком милујући.

Крове над главом, Волошине, здраво!,
с дедовском нашим цоктањем — »цоб-цебе«!
Чујеш ли, кривче за све што је право,
уздахе, шушње с тла што славе тебе?
Видиш ли — језде кобилнице кланцем,
раширив крила химером, постранце? —
То риме су што шифром искре тајном,
бојом лимуна, шафранасто-сјајном
растварајући азор у млеканце!

ВОЛОШИНСКИЙ ХОЛМ

Знойная сухость — таврийская муза,
тысячелетник лилов на холме.
Чётки, насечки — жеребчика узы.
Аве! — июлю, и август в уме.
Платину плавит понтийское лето,
цезий в изложницы Цезарей льёт.
Царственна в полдень зенита монета —
аверс ликует, звенит оборот.

А базилевс сухотравья, кузнечик,
чалый скакун, цимбаларь да скрипаль,
снова седлает бессмертника венчик
и озорует, соломенный враль.
Нет, не сидится в тени мне за чаркой —
соли и зною ресниц вопреки
снова взбираюсь на холм янычарский,
море лаская у правой руки.

Здравствуй, Волошин, полынный мой кровник
с привкусом дедовского «цоб-цебе»!
Слышишь ли, глиняной правды виновник,
вздохи и шорохи почв о тебе?
Видишь ли, — брызжут кобылки над склоном,
крылья расправив в химерном броске? —
Рифмы, что шифром искрят потаённым,
колером — алым, шафранным, лимонным
и растворившим лазурь в молоке!

* * *

Још сам волео и први јул рујни,
кад после кише опет буде светло,
и сунце злати столице у кујни
пршти на стакло, избрушено спретно.

У кући прње дишу из остава —
књиге и ноте, разгледнице духа!
Све каже да сам кришом и бадава
свет покренуо неки из ваздуха.

Шта то бездомно још пева кроз звуке?
Кроз груди, валом, струји игра кобна...
И ни рубље од скептичне науке,
ни копејке од чвршће трајног добра.

Речи о лету — од лета стварније.
У несташлук се, уз вино, отисни —
нежношћу јава предсмртног чарније
доврши свитак овај рукописни.

Пристигни, ноћи! Вреди твој обичај,
зрикавче, лоло ког су доле чуле!
Могућ је живот од звука, без прича,
док опет расвит буди граја птичја:
»Де јуле-јуне, јуле-јуне, јуле...«

* * *

Ещё любил я первое июля,
когда после дождя опять светло,
и солнце золотит в столовой стулья
и брызжет на гранёное стекло.

Как дышит рухлядь в этом доме старом —
открытки, ноты, бастионы книг!
Все шло к тому, чтоб тайно и задаром
я некий мир из воздуха воздвиг.

А что ж ещё в бездомном певчем звуке?
Грудинных струй волнистая игра...
И ни на рубль скептической науки,
ни на копейку прочного добра.

Слова о лете — обречённой лета.
Глотни вина, поозоруй чуток —
и ласкою предсмертного привета
закончи рукописный завиток.

Иди же, ночь! Как ладен твой обычай,
дружок-сверчок, игруля из игруль!
Ведь можно жить лишь звуком, а не притчей,
и снова ждать рассветный лепет птичий:
«Июль-июнь, июль-июнь, июль...»

* * *

Никог ништа не моли, не држи
до увеле прошлости, не стежи
искривљено гвожђе осне сржи
која лудост плеса враћа тежи.
Шта жалити? Зар пчелица рој
пиром јула травнатог кад мине,
или цврчка опијеног спој
с плавим млеком пуномесечине?

Сен стуба над пешчаном пролоком,
бисер блато залуд што огледа,
пређу русу дечјим слепим оком
и ништавност нежнога погледа?
То је све... Не моли — приђи близу
крњецима кривим без имена,
што у праху поднебесном гризу
наврцана земаљска вимена...

* * *

Никого ни о чём не проси,
за пожухлую быль не цепляйся —
за кривое железо оси
в окоlesiце дробного пляса.
Жаль чего? Разве радужных пчёл
на пиру травяного июня
да сверчка во хмелю маттиол
в голубом молоке полнолуныя?

Разве тени ступни на песке,
бесполезно-жемчужного сора,
пряди русой на детском виске
да ничейного нежного взора?..
Вот и всё... Ни о чём не моли —
обнимись с корешками кривыми,
что грызут в поднебесной пыли
земляное шершавое вымя.

* * *

Лето, лето, судбино моја, она живља, и права,
насељена презрелом врелином зрења у трави!
Ја већ уписах у златне пријатеље и мрава,
заборавив на ризик, привучен вилин-коњицом плавим.
А плесач, цврчак-бог гиздави — нема мира!
Смешно, чим канеш сузу наврлу од ганућа,
он без слуха и гласа, по струнама пребира:
вртиреп распевани — шкрипи без надахнућа!

Да, у великом свету сваки мален је на свој начин
у праву, без бојазни ветру давши дах звука,
бескорисно у појство трава сплићући речи — тај чин
не зна увреду ни самозванство наметљивих одлука...
Тако бих, под просторима очињих небеса, вечно да дишем,
где недогледом цветних шума трепетни поздрав промине,
и још за брегом речју стабала шума да замирише —
изворском водом и разгрејаним листом пасјаковине...

* * *

Лето, лето, живая планида моя,
населённая спелой-преспелой горячей травой!
Я уже записал в золотые друзья муравья,
и, о риске забыв, увлечен голубой стрекозой.
А игрун, несуразно-изящный кузнечик-урод!
Смехота, но почти что уронишь слезу умиленья,
как, без слуха, без голоса, ладно по струнам снуёт
этот вывих певучий, скрипучее стихотворенье!

Так вот в мире большом всякий малый по-своему прав,
без боязни ветрам отдавая дыхания звуки,
бескорыстно вплетая слова в песнопения трав,
ни обиды не ведая, ни самозванства-докуки...
Так бы вечно дышать под просторами отчих небес,
где цветные луга необманным лепечут приветом,
да ещё за холмом веет речью древлянскую лес —
родниковой водой и крушинным листом разогретым...

УЗ ЦРВЕНО БРЕЖЈЕ

Ево и кута болнице где с бледо-пролећним осмехом
опраштао са са мнош Иван мој, у предосећању смрти.
Тај априлски бол враћа се збуњен мрешкавом осеком,
ал није боље бекство од њега — карусел се још врти.

Ево и зида тамнице, где су Василија тукли боксером,
док су, на хиљаде километара, у Лубјанки ружили Петра...
На Хладној гори боја салате освежи зеленим промером
бок пролећне тамнице. Сунце, од јутра, без ветра.

Свате-судбино-жено, твоја дресура зла верном се показа!
Опет у касици-прасици кикоће се над старошћу бронза мутна.
Постадох сив и јарким бојама верујем, уз бојазан.
Па рашта све до сад не уморих се
у подмлађивању, изјутра?

Шта нас ту држи — не ваљда овај склиски и равни простор?
Да ли ти, ветре, неискварена свежино спољашњег времена?
Или бурлачки вапај, или уста наливена воском,
или борца за светло сутра
метак сред зена?

»И нећу престати да кривоусто грабљиво време кунем« —
говорио сам јуче, а данас, што рекох јуче — затичем.
Осмехнуће се Иван, не обичан — златан, усред тамнице пуне:
живот и ране пролазе,
а све дугове Васкрс вратиће...

НА КРАСНУЮ ГОРКУ

Вот и угол больницы, где бледно-весенней улыбкой
попрощался со мною Иван мой, предчувствуя смерть.
Та апрельская боль возвращается смутною зыбкой.
Но не лучше побег от неё — карусель, круговерть.

Вот и стены тюрьмы, где Василия били кастетом,
как за тысячу вёрст, на Лубянке, костили Петра...
На Холодной горе освежили салатovým цветом
бок тюряги весенней. И солнце сияет с утра.

Сватья-баба-судьба, как верна твоя злая натаска!
Снова в дуре-копилке хохочет над старостью медь.
Стал я сивым и яркому колеру верю с опаской.
Отчего ж до сих пор
не устал поутру молодеть?

Что же держит нас здесь — на просторе, мазутном и плоском?
Ты ли, ветер-свежак неиспорченных вешних времён?
Не бурлацкий же стон, не уста же, залитые воском,
не борца же за светлое завтра
в зенице патрон?

«И не стану я клясть косоротое хищное время» —
говорил я вчера и сегодня скажу наперёд.
Улыбнётся Иван не простой, золотой, теореме:
жизнь и хвори минуют,
а Пасха все долги вернёт...

* * *

Је ли приметна теби борба моја?
Никако чело да отрем од зноја,
и само ћутке, угризавши језик
ја риљам врт Твој априлски, невелик.
Са чесме носим воде жубораве
жедном корењу леје божурове.
Згрејане почве ћутљиву анашу
удишем, гледам дуго башту нашу,
како изнова жбун божура рујан
опупољава црвеноуст, бујан.
Видиш ли борбу, зна ли да те прене
тај усхит моје грбе повијене,
помама мишки после тамновања

хиперболичке зиме, самавања,
где месеци, не шест, већ скоро седам
парола беше »мрак«, а одзив »ледан«?
И гле, у длану Твој чернозем тоне
размекшан, а ја све мислим о томе
да је он — црњи, ја — светлији једва,
али смо исте крви, крв смо једна.
Дај да потраје та свежина мени
чудновата — час напред ме покрени,
према гвоздено-миришљавој води,
а час ме опет натраг цвећу води.
Допусти, још! Јер свикох, рад и знојав,
да је та башта — и Твоја и моја.

* * *

Видна ль Тебе моя борьба?
Я не стираю пот со лба,
лишь молча, прикусив язык,
рыхлю апрельский Твой цветник.
От крана приношу воды
к корням пионовой гряды.
Согретой почвы анашу
вдыхаю и вовсю гляжу,
как сызнава пиона куст
бутонами розовоуст.
Видна ль Тебе моя борьба —
восторг склонённого горба,
разгулье мышц после тюрьмы

гиперболической зимы,
где месяцев не шесть, так семь
пароль был «хлад», а отзыв «темь»?
И вот, в руке Твой чернозём
размяв, я думаю о том,
что он — темней, я — чуть светлей,
но мы уже одних кровей.
Позволь же длить мне этот ход
челночный — то опять вперёд,
к железом пахнувшей воде,
то вновь — к пионовой гряде.
Позволь ещё! Я так привык,
что здесь — и Твой, и мой цветник.

* * *

Из музике велике, прозрачне,
туце речи пупи, поздрав шаље,
ал сред тесне кутије мртвачке
повешће ме од дарова даље —

од јабуке чији мирис јача
и од нежне беле твоје коже.
Замолите, молим вас, свирача,
нек ведрије свира, ако може.

Дајте вотке гробарима бучним,
глина јести крст није престала,
да птичицу од лажи одучи —
њу, најбољу међу невестама,

голубицу, сестрицу-музику,
ластавицу-ноту стих што ваја...
Испиј, брате, за душу узнику —
за слободу и време без краја!

* * *

От большой и воздушной музыки
отпочкуется дюжина слов,
и в неловком мертвецком кузове
повезут меня прочь от даров —

от пахучего белого яблока
и от ласковой кожи твоей.
Попросите, пожалуйста, лабуха:
пусть играет чуть веселей.

Дайте водки могильной братии,
иже в глину втыкает крест,
чтоб совсем отучила врать её —
птицу, лучшую из невест,

голубицу, сестрицу-музыку,
ноту-ласточку между строк...
Выпей, брат мой, за волю узнику —
за надёжный бескрайний срок.

* * *

Ал изван мисли да на туђему све се црни,
мора трајати нешто, мимо пута у дом лудака!
Дете неуништиво. Име које се не оскврни.
Ил дрхтај љубавне грознице сна и зрака...
Бојим се усана читајућих. Мицати њима — ћудљиво.
Уморне уши, спуштени капци — немој их будити.
Проживљено истински, пре Суда — непросудљиво.
Дух коб одреди. И није свету о њој судити.
Хвала што жив добијох писама реткоземаљскост.
Читатељ сконча када зазвони телефон.

У плаво море тонух ко копно наранцасто.
Моје речи — тектонских шкргута тек су тон.
Једном, звук преболеће. Ал мирити се ни тог трена
не зна са самим собом. И тамо, у Ојкумени душе и крви,
час ће се кострешити камење, час птица новорођена
тако рођачки крикнуће — мрви хлеб, хлеб јој мрви!
Хвала што ме у двадесетој и тридесетој не убише —
толико отрован бејох ко Шкот Лермон кад циља.
Збогом, птицо моја! Твоја крила, све више,
раширена су ветрима океанских окриља.

* * *

Но дальше той мысли, что все остаются чужими,
должно же быть нечто, помимо дороги в дурдом! —
Дитя непропащее. Неосквернённое имя.
Иль дрожь лихорадки любовной во сне молодом...
Боюсь я читающих губ. Шевелить ими трудно.
Усталые уши, опавшие веки — верней.
Что прожито подлинно, то до Суда — неподсудно.
Дух метил юдоль. Не мирскому судачить о ней.
Спасибо за редкоземельность прижизненных писем.
Читатель скончался, когда зазвонил телефон.

Я в синее море тянулся оранжевым мысом.
слова мои — лишь тектонических скрежетов фон.
Когда-нибудь звук отболит. Но немое смириться
не сможет с собою. И там, в Ойкумене души,
то вздыбятся камни, то новорождённая птица
так родственно вскрикнет, что хлеба ей, хлеба, кроши!
Спасибо, что в 20 и в 30 меня не убили —
того, кто был едок, как некий шотландец Лермон.
Спешу, моя птица! Твои своенравные крылья
расправлены ветрами океанических лон.

* * *

Црне кокоши на гранама рујним се насадиле,
огарен мачор дрема на басамаку избе старе.
Отворено искрење молекула отоманске свиле
у меласи зноја, у лучењу тауридске јаре.
Ево њега, сеоцета приморског, које опет заузех,
где годинама долазим навиком, без опреза,
где међу прошлим и будућим нема паузе,
ко ни љубави међ њима, ни пријатељских веза.

Одрпан, у филцу, Мухтар, чувар газдинства
ланац вуче крај дашчане стражаре, по кругу.
Веранда власнице купатила дата ми — баш и не блиста,
тако проходна у житељима небогатом округу.
И ево ради чега, стеснивши виноград, можда,
народ скупи на десетине гајби при трговинској бази:
слободни ваздух вотке, распрскавање грожђа
у сваком су зачећу-удаху и издаху-фрази!

Вољо Господња, слободо светих лажи и промена —
упркос греховодној правди што зна свој след —
на пет дана силом отмите мене с помена
и, нисам ли у праву, пољупцем у уста доведите ме у ред!
Црне кокоши мењају легло за гране над пространством,
певац од зоре, ко у време Ирода, грло не штеди...
Море мирише на љубљену.
И не захвата пијанство
глупо срце. И сунце шагрин не може да позледи.

* * *

Чёрные куры сидят на ветвях алычи,
дымчатый кот задремал на ступенях хибары.
Явно искренье молекул османской парчи
в патоке зноя, в лукуме таврийского жара.
Вот он, посёлок приморский, куда столько лет
я приезжаю опять по невнятной привычке,
где между прошлым и будущим паузы нет,
как ни любви нет меж ними, ни дружеской смычки.

Войлочно-драный охранник хозяйства Мухтар
цепью гремит у пристройки, дощатой лачуги.
Банщицей здешней веранда сдана мне — товар,
столь ходовой в сей жильём небогатой огруге.
Вот оно, то, для чего, потеснив виноград,
демос слепил два десятка халуп при турбазе:
вольного воздуха водка и бриза мускат
в каждом зачати-вдохе и в выдохе-фразе!

Воля Господня, свобода святого вранья, —
наперекор греховодной обыденной правде, —
дней на пяток умыкните с поминок меня
и, коль не прав я, в уста целованьем поправьте!
Чёрные куры с ветвей извергают помёт,
кочет с утра, как при Ироде, зычно горланит...
Море возлюбленной пахнет.
И хмель не берёт
глупого сердца. И солнце шагрени не ранит.

* * *

Бумбари на малини, на тополи грлице.
Стара изба цмољаво згрби се.
Зелено двориште, унедоглед.
Сред лободе, лопуха. папрати,
нек, Оче, мене безбожног, испрати
плави твој поглед.

У крају где је незнан мучена, повредива,
нисам век читав био на вечерама и обедима —
па дај им днес...
Научио сам друкчије законе да послушам,
па за чим тако вапи од искони ми душа,
а цвате ту кроз врес?

Шта то коморе срца гуши још од раније —
сунцем је опрљено, ил нежну зелен крије?
Опрости, Боже.
Не могу давно на земљи опипати прсти ми
оне који су мене травнатом бајком крстили —
шака земље им коже.

Да на трен бар пошаљеш анђеле своје одане —
са малинастих петељки да прикупе плодове
заједно са мном,
вест би да добијем о моме пару суђеном,
из белог, из облачног живота заслуженог,
после земног и тамног.

* * *

Шмель на малине, на тополе горлица.
Старая хата застенчиво горбится.
В зелени двор.
Средь лебеды, лопуха, подорожника
да осенит меня, Отче, безбожника,
синий твой взор.

В этих краях бессловесно натруженных
не был я век на вечерах и ужинах. —
Дай же им днесь...
Выучил крепко иные законы я,
что же так просится в душу исконное,
цветшее здесь?

Что же щемит у предсердия прежнее —
солнечно-смуглое, зелено-нежное?
Боже, прости.
Нет их давно на земле скудно-ласковой,
тех, кто крестил меня травною сказкою —
глина в горсти.

Ты бы послал хоть на час своих ангелов —
ягод набрать из малиновых факелов
вместе со мной,
весть бы подать о чете моей суженой
из белооблачной жизни заслуженной
послеземной.

Да ми опростиш мучење туге касне,
стихове ове недорасле,
наивност зова што ме узе...
О, како по имену довикнуо бих, кроз песму,
сенку која се љушну низ вишњик и низ честу,
прикривајући сузе...

Ты бы простил мне печаль и томление,
это невзрослое стихотворение —
зова наив...

О, как по имени кликнуть мне хочется
тень, что качнула вишнёвую рощицу,
плач затаив...

У ФАРБАРИ

Дугине боје мошус, пакети неки чудни,
а од борове цеђи радни се јелеј слегне...
Изливај дарове душе, уз њих свој век оскудни
упорније у тегле.
Ту одишу Хомером и платна и картони,
од Одисејевог ветра још свежије су смоле.
Узалуд стрми бездан година прошлих рони
у Атлантик, доле...
Замрешкало се тело у папирусној кожи —
крпица од шагрена на љуспице се оспе.

Тело се као лишће јесење завртложи
и ко прекинут осмех.
Уцрнео се шкриљац предзимски. Али плишић
августа — давно почет рад сликарев продужи!
Зеница гониочких обисерени мишић
ко срећни нишан служи.
Баш тако ме отисни, окати пакосниче,
у трговини, где је у цени лепота знатна,
где пурпур експлозивним леђанцем рама ниче,
где стоји, још, ко бамбус племенити из приче
свитака ланеног платна...

В ЛАВКЕ КРАСОК

Радужный мускус, товар москательный,
пихтовых масел рабочий елей...
Дар свой душевный и век свой скудельный
в тигли упорные влей.
Дышат Гомером холсты и картоны,
свеж Одиссева ветра анис.
Даром, что годы отвесно-бездонно
канут в Атлантику, вниз...
Зыбкое тело в папирусной коже —
хрупкость скорлупки, шагрени огрех.

Плоть на осенние листья похожа
и на оборванный смех.
Грифель предзимья чернеет. Но мускус
августа — длит живописца задел!
Гончих зрачков перламутровый мускул
собран в счастливый прицел.
Так отыщи мне, глазастая злюка,
в лавке твоей, где в цене красота,
пурпур со взрывчатой спинкою лука
и, с благородным оттенком бамбука,
свиток льняного холста...

* * *

Ти боље видиш све што је далеко —
јунским је пљуском вис купана гола,
а доле — боје сафира топола,
у љубичасто умотана млеко.
Теорамама кише лет заневши
господ ће наћи сва тачна решења,
допустити нам опет сагрешења,
десницом облак левице разневши.
Земљо, топлином олуја потеци,
просторе звучне озонске пожуре,

и рујиће се на лугу божури —
година твојих знамен, на припеци...
А ти, застани, и не околиши —
дај трговкињи кредит, давно спреман
и најсветлије дарове допремај —
кишу сред лати, висину у киши.
Нек голотиња богатија буде
бисерном искром града међ влатима!
Дах тополиних соба пред вратима,
цвеће и пљусак — звонки опој нуде!

* * *

Ты лучше видишь то, что далеко, —
июньским ливнем снова высь промыта,
а ниже — тополь, цвета хризолита,
в лиловое укутан молоко.
Летучей теоремой дождя
Господь отыщет верное решенье
и снова нам отпустит прегрешенья,
десницей, шуйцей тучи разведя.
Земля парит тепло грозе вослед,
пространства полнозвучны и озонны,

и розовеют на углу пионы —
всех лет твоих надёжный амулет..
Ну что ж, остановись, не поспешишь —
отдай торговке смятые кредитки,
и уноси светлейшие пожитки —
дождь в лепестках и вымытую высь.
Да будет вновь богаче голытьба,
искря в траве жемчужной жменей града!
Дыханье тополиной анфилады,
цветы и ливни — звонкая гульба!

ЗИМСКИ АТЕЉЕ

Мандарински Бадњак замириса
палим снегом и боровом сламом.
Рам освежи, суђениче, и сам,
белотканом обновом под рамом.
На крајку избе снежи битка,
искре мразом руна изнебуха.
Сјај живети — до задњег губитка —
уз облачак плав Сина и Духа!

Простодушни ко буки и вједи,
а изнутра — боје птичјег света,
децембри где цакле се медведи
ко перече скврчени до лета.
Да, а ти мој сликаре зимљиви,
на платнима пророчанских моћи,
свезуј, стежи, пали сав свет сиви
за међавним просторима ноћи.

Кроз стобојне боје са палете
лептирицом ноћ уме да приђе,
док се свећа не угаси, лете
кистови ко веверице риђе,
и мишица шушка златном длаком,
кућног духа, од јуче, невеста...
Снег се руши свом тежином лаком
с истока на запад — још не преста!

МАСТЕРСКАЯ ЗИМОЙ

Мандарином повеял сочельник,
снегопадом, смолою сосновой.
Освежи свой подрамник, скудельник,
белотканной хрустящей обновой.
Замело на окраине хаты,
заискрились морозом овчины.
Славно жить — до последней растраты —
в синем колере Духа и Сына!

Простодушны, как буки и веди,
а внутри — снегирёвого цвета,
декабри, где лоснятся медведи,
калачами свернувшись до лета.
Ну а ты, мой художник колючий,
на холстине колдуя-пророча,
возжигашь и вежи, и кручи
за пространствами вьюжистой ночи.

Разминая стоцветное масло,
полночь шаркает бабкою Кристи,
и покуда свеча не погасла,
скачут рыжими белками кисти,
мышь шуршит серебристой фольгою,
с четверга — домового невеста...
Снег раздался ямскою дугою
по всем весям — от оста до веста!

* * *

Тамо где Китеж стакленике двори,
иза простора који рами рам,
дим дели с врапцем Чичибабин Борис,
кицоши се, пред свима, Мандељштам.
Дрвеним словцем где, о прозор, споља —
Гутенберг куцка »Гутен морген« свима,
тамо си расто, и бос, и невољан,
ал не одбаци громно кровље дима.
По двориштима несна, и по прошћу,
ко пас чичкове нахватавши репом,
од хулиганског окоља, штедрошћу,
бодру си дрскост свуд пронео слепо.
Зато је цимбал твој познао старост:
да у масовним сценама и сад,
ко винчестерком, подухваћен фаром,
још увек, црном водом, пловиш млад!

Из блокбастера избачен уз ћушке,
из бестселерске крчме, ван, ступицом,
звук сладиш — не са бока, полеђушке —
потписујеш се некривом кукицом.
Умекшаш куку ту именов женским,
дечјим се гласом са собом довикнеш,
гласом Божићним и Преображењским,
и плавим димом над димњаком никнеш —
летнеш
над водом мазутном и бледом,
над Хладним хумком и над тамницом,
над сестром — туђом а лабуђом бедом,
над седмоврежом травицом, свом седом...
Снег с дивље трешње, над тополом гром.

* * *

Там, где Китеж в стеклярус оправлен,
за пространством, за оптикой рам,
делит дым с воробьём Чичибабин,
сыплет семя щеглу Мандельштам.
Где в окно деревянную буквой —
«Гутен морген!» — стучит Гутенберг,
там ты рос и босотой, и букой,
но гремучих кровей не отверг.
На шершавых задворках бессонниц
нахватавшись репьев, аки пёс,
от щедрот хулиганских околиц
ты бодрящую дерзость унёс.
Оттого и кивал тебе старый,
что в массовке над чёрной водой,
как винчестером, выхвачен фарой,
до сих пор ты плывёшь молодой!

Из блокбастера вытурен напрочь,
из бестселлера выдут харчком,
сладишь звук — некривой и не навзничь —
нефальшивым подпишешь крючком.
Умягчишь его именем женским,
детским дискантом кликнешь с собой
и Рождественским, Преображенским
синим дымом над рыжей трубой —
полетишь
над мазутной водою,
над острогом — Холодным бугром —
над сестрою, бедой-лебедою,
семижильной травой седою...
Снег с черёмухи, с тополя гром.

ДНЕС, ДАНАС

За мене је 2013. година почела необично и неочекивано. После новогодишњих, фамилијарно топлих окупница у гостима код кћери и унука, под посебно широко-шапастим и, тог пута, миришљавим, празничном бориком, вратио сам се свом гнезду у Чернишевској улици негде око три сата после поноћи. И одмах сам, по, последњих година, укорењеној навици, завирио у своју ћелију светске информационе мреже — у поштанско сандуче меил. ру. Баш тако, мислим, у незапамћена времена, сваки истински рибар не би издржао да не провери своје мреже, или врше: неће ли се, у њима, праћакнути рибица — сребрнаста, обична, или, чак, нарочите врсте, златна?

Писмо које ме очекивало у празничном поштанском сандучету, у дубини новогодишње ноћи, несумњиво је припадало категорији »изненадне радости«. У њему сам открио пет мојих песама, уловљених, без сумње, преко интернета, у преводу на српски језик, лаконски новогодишњи поздрав и потпис — Владимир Јагличић. Тако сам први пут, са чуђењем и радошћу познања, прочитао стотињак својих стихова на српском, тако сам се први пут сусрео са именом српског песника Владимира Јагличића који живи у Крагујевцу, у Шумадији — историјском срцу Србије.

До тог дана, тачније до те ноћи 1. јануара, наши животни путеви нису се укрштали ни на просторима интернета, ни у реалним координатама. Сада пак, потраживши свог новог познаника на неколиким књижевним сајтовима, прочитао сам да је Владимир — познат писац, аутор десетак сопствених књига стихова и прозе, као и необично активан и искусан преводац поезије са многих језика — број његових преводачких томова мери се на неколико десетина. И већ скоро двадесет година он неуморно ради на антологији руске поезије двадесетог века — преводу на српски језик. Без икаквог преувеличавања, можемо га назвати подвижником који крчи путеве руске поезије ка српском, па и ка балканско-словенском читаоцу, у целини.

ДНЕСЬ, ДАНАС

2013-й год начался для меня необычно и неожиданно. После новогодних, по-родственному тёплых, посиделок в гостях у дочери и внука, под особенно пышно-разлапистой и пахучей на этот раз, праздничной сосновой хвоей, я возвратился в своё гнездо на Чернышевской улице уже в начале третьего ночи. И тут же, по укоренившейся в последние годы привычке, заглянул в свою ячейку мировой информационной сети — в почтовый ящик мэйл.ру. Точно так же, думаю, и во все незапамятные времена не терпелось каждому настоящему ловцу-рыбаку поскорее проведать свои невода-тенета: не затрепещет ли в них рыбка — серебряная простая, а то и особенная, золотая?

Письмо, ожидавшее меня в праздничном почтовом ящике, в глубине новогодней ночи, несомненно принадлежало к категории «нечаянная радость». В нём я обнаружил пять моих стихотворений, почерпнутых, ясное дело, из интернета, в переводе на сербский язык, лаконичное поздравление с Новогодьем и подпись — Владимир Ягличич. Так впервые, с удивлением и радостью узнавания, прочёл я около сотни своих строчек по-сербски и так впервые познакомился с сербским поэтом Владимиром Ягличичем, живущим в Крагуевце, в Шумадии — историческом сердце Сербии.

До того дня, вернее, до той ночи 1 января, наши жизненные траектории не соприкасались ни в пространствах интернета, ни в реальных координатах. Теперь же, поискав своего нового знакомого на нескольких литературных сайтах, я прочёл, что Владимир — известный писатель, автор десятка собственных книг стихов и прозы и чрезвычайно активный и опытный переводчик поэзии со многих языков — количество его переводческих томов исчисляется уже многими десятками. И уже почти двадцать лет он неутомимо трудится над созданием антологии русской поэзии XX века в переводе на сербский язык. Без всякого преувеличения, его можно назвать подвижником, торящим пути русской поэзии к сербскому, да и к балкано-славянскому в целом, читателю.

Догађаји који у себи носе животну пуњење »изненадне радости«, ретки дарови који као да су ти слетели са небеса, наравно, не заборављају се. Тако се са посебним једним осећањем сећам и сад већ давне године 1984, када су ми из Москве, из редакције »Младе гарде«, апсолутно неочекивано телефонирали, саопштивши ми да ће ускоро бити штампана моја прва збирка песама »Коњаник-мај«. То је за мене, несумњиво, био важан и охрабрујући преокрет судбине и, уза сву унутрашњу закономерност тог догађаја — некакав срећни добитак на непредвидљивој лутрији животних вртлога.

После »Коњаника-маја« изашло је на свет још двадесет мојих књига стихова и прозе, и свака од њих ми је на свој начин драга. Али, тако изразито младалачко и бодро осећање благонаклоности небеске канцеларије, као те године 1984. у Кијеву, на дњепровској обали, где ме је изненадно затекла московска вест, сигурно, више нисам осетио. Данас, већ, међу живима, нема ни уредника Галине Рој, ни лиричара чиста срца, песника Коље Дмитријева из подмосковске Балашихе, који је написао пропратну реч за моју прву књижицу. Памтим и њих, и те дане мог неофитства, памтим живи дрхтај наде и у мислима, за отишлим људима, трагом пролетелог времена, изговарам »Хвала, Бог нека вас спаси...« Некакво смирење, са укусом лаког чуђења (»А праведност, мало-мало, завири нам у гости«) — отворено се, тог трена, уселила у мене. Осећање које ме подсетило на ту радост далеке `84. године, појавило се у мени и ове новогодишње ноћи — полетевши у сусрет редовима Владимировог писма који су светлуцали на екрану компјутера. Наравно, интензивност моје садашње реакције није могла да не буде пригушена, упоређена са оном давном, и са три декаде реалног живота с неизбежном свакодневицом и непрестаним свођењима рачуна. Међутим, тиха умиротвореност, с некаквим укусом лаког чуђења: »можда ми то праведност — мало-мало, навраћа у госте...« — отворено се, тог тренутка, уселила у мене.

Тако је моја захвалност према том потпуно непознатом човеку, појавивши се у свести, све више јачала: па одиста је његов чин великодушан — да примети песме на мрежи, да их подржи начинивши преводе, и да их, уз то, претвори у охрабрујући новогодишњи симбол! Нешто ми је изнутра пресказало да се,

События, несущие в себе живительный заряд «нечаянной радости», эти редкие подарки, словно слетевшие к тебе с небес, конечно же, не забываются. Так вспоминаю я с особым чувством и своё, уже давнее, лето 1984-го года, когда из Москвы, из редакции «Молодой гвардии», позвонили мне совершенно неожиданно, сообщив, что вскоре будет напечатана моя первая книжка стихов «Всадник-май». То был, несомненно, очень важный для меня и обнадеживающий поворот судьбы и, при всей внутренней закономерности этого события — некий счастливый выигрыш в непредсказуемой лотерее житейской крутоверти.

После «Всадника-мая» вышли в свет ещё двадцать моих книг стихов и прозы, и каждая из них мне дорога по-своему. Но такого ярко-молодого и ободряющего ощущения благосклонности небесной канцелярии, как тем летом 84-го в Киеве, на днепровской набережной, где застала меня внезапно московская весть, я, наверное, уже не испытывал. Сегодня нет уже среди живых ни редактора Галины Рой, ни чистосердечного лирика, поэта Коли Дмитриева из подмосковной Балашихи, написавшего напутственное слово к моей первой книжке. Помню о них и о тех днях моего неофитства, помню о живом трепете надежды и мысленно произношу вослед ушедшим людям, вослед пролетевшему времени: «Спасибо, спаси Бог...»

Чувство, напомнившее мне ту радость далёкого 84-го года, возникло во мне и в нынешнюю новогоднюю ночь — навстречу светящимся на экране компьютера строкам письма Владимира. Конечно, интенсивность моей теперешней реакции не могли не приглушить, в сравнении с той, давней, три десятилетия реального бытия с его неизбежными ежедневными уроками и постоянными счетами к оплате. Но негромкая умиротворённость с неким привкусом лёгкого удивления: «А справедливость-то — нет, нет, да и заглядывает к нам в гости...», явно поселилась внутри меня в ту минуту.

И благодарность моя только что совсем незнакомому человеку, возникнув в сознании, всё крепла: ведь и впрямь по-настоящему великодушен его поступок — отыскать стихи в сети, приветить их, сделать переводы да ещё и столь обнадеживающе превратить их в новогодний дар и символ! Что-то подсказывало мне изнутри, что в первые часы первой ночи 2013-го года по сути

у првим тренуцима прве ноћи 2013. године, заправо, суштински рађа моја нова књижица стихова — притом сасвим необична, таква какве до сада у мене није било. И њено име биће кратко, али не сасвим обично, српски звучно — »Данас«, које се и у староруској варијанти »днес« — дефинише као једно од најсвеоубухватнијих и најтачнијих именованја времена.

Раније сам, наравно, неретко летео у сну — час лебдећи, час јако убрзавајући — сада су такви полети постали не тако чести. Ваља признати, без икаквог лукавства, да све до сада ти ноћни осећаји реликтне крилатости нису на мене утицали да се потпуно одвојим од земљине теже. Иначе, сигурно, и нови стихови, ко зна чији и ко зна откуда, не би, сами од себе, долетали у мој стан — да буду пришапнути, да поћуте, да отпевају нешто драго. А где, могу и остати, ако им се, наравно, усхте — словама и речима — на листу папира.

Мој лет у сну те новогодишње ноћи, већ после четири сата, после упућеног електронског писма-одговора Владимиру, испоставио се штедро благотворан по осећању и по препознатим просторним координатама. Нисам просто лебдео, или кружио у ваздуху, како је бивало раније, у општефилософском, да кажем антигравитационом, контексту, него сам се кретао циљним летом, и скоро победнички. То, чак, и није био лет, већ некакав продужени и успорени скок у даљ, дуж подножја кримске планине, по обећаним местима — мени добро знаним преко многобројних раних, младићких, као и каснијих похода, у зрелим годинама.

И то је био, пун значења, повратак, управо овде, у Мали Светионик, то јест у Кучук-Ламбат (како се каже на тауридској смеси грчког и турског), ка тим истим пенатима, који су, отворено или тајно, али увек, живим и свежим сећањем прожимали и прожимају ткање и интонацију мноштва мојих кримских песама. Још тачније, био је то повратак у спортски камп мог универзитета који лежи баш на обали Понта Еуксинског, управо на средини пута по рубу мора, између два знаменита, још у древним временима угашена, вулкана — Ају Дага и планине Кастел. Одавно већ нисам завиривао тамо, последњих година посећујући час Пушкинов Гурзуф, час Волошнов Коктебел, а час и азовску обалу Крима, Казантип. И ево, опет ме је, некаквим метафизичким таласом, донело управо овамо, на незаборављиво парче обале, код насеља

рождается моя новая книжка стихов — и при этом совсем необычная, такая, каких у меня до сих пор ещё не бывало. И название у неё будет краткое, но не простое, по-сербски звучное, «Данас», что и в старорусском варианте «днесь» определяет одно из самых точных и ёмких имён времени.

Прежде я, конечно же, нередко летал во снах, — то паря, то лихо ускоряясь, — ныне такие полёты стали уже не столь частыми. Хотя и надо признаться, без всякого лукавства, что и до сих пор эти ночные ощущения реликтовой крылатости не оставили меня на полный откуп земной гравитации. А иначе, наверняка, и всё новые стихи, невесть чьи и невесть откуда, не влетали бы, сами собой, в моё жилище — пошептаться, помолчать, спеть что-то любимое. А там, глядишь, и остаться, если, конечно, им захочется, — буквами и словами, — на листе бумаги.

Мой полёт во сне этой новогодней ночью, уже после четырёх часов, после отправки электронного письма-ответа Владимиру, оказался щедро благодатным по ощущению и узнаваемым по пространственным координатам. Я не просто парил или кружил в воздухе, как бывало раньше, в общепhilософском, сказать бы, антигравитационном контексте, но двигался в полёте целеустремлённо и словно бы победительно. Это был даже не полёт, а некий протяжный и замедленный прыжок в длину вдоль пологой подошвы склона крымской горы в местах обетованных — в хорошо знакомых мне по многочисленным юношеским и зреломоложавым приездам.

И это было исполненное значения возвращения именно сюда в Малый Маяк, то есть, в Кучук-Ламбат (что сказано на таврической смеси греческого и турецкого), к тем самым пенатам, которые явно или же подспудно, но всегда живым и освежающим воспоминанием, проникали и проникают в ткань и в интонацию множества моих крымских песен. Ещё точнее, возвращение в спортлагерь моего университета, лежащий прямо на берегу Понта Эвксинского, как раз посередине пути вдоль кромки моря между двумя знаменитыми, потухшими ещё в древности, вулканами — Аю-Дагом и горой Кастель. Давно я уже не заглядывал сюда, приезжая в последние годы то в пушкинский Гурзуф, то в волошинский Коктебель, а то и к азовскому берегу Крыма, на Казантип. И вот снова принесло меня некой метафизической

Мали Светионик. Колико сам само пута овамо долазио пешице, дуж обале мора, до Професорског (сада Радничког) Угла код Алуште, до оне падине планине Кастел на којој су, почетком двадесетог века, у белој кућици са »огромним смеђим вртом«, настали изванредни младалачки стихови Осипа Мандељштама које многи читаоци поезије памте сваким њиховим звуком: од »Златно-медна струја из боце је текла«, до »Одисеј се вратио, простором и временом испуњен«...

Осећање присниведеног лета-скока између Ају Дага и Кастела оставило је, и после буђења, жив и бодар укус и, нека се покаже чудноватим, али у сећању се апсолутно јасно задржао и апсолутно примамљив резултат тог покушаја — 737 сантиметара, објављених нечијим сигурним гласом, ван кадра сновиђења. Као да је ваздухопловног ветерана и вечног сабеседника Крима, стварно надахнуло и окрилатило новогодишње изненађење српског песника, потакнувши толико многозначењских и опипљивих фантазија-симбола.

* * *

Али да пређем, коначно, са предисторије и предосећања догађаја на сам догађај — на ову, налик живорођеној, књигу, чије је име »Данас« поникло скоро одмах, спонтано, при читању оних првих превода које је сачинио Владимир Јагличић. У »данас« и »днес« може се послушнути и Дионис Јелина, и Дениз-море Османлија — то су неслучајни одјец, то није празан ехо. И то »данас-днес-севодња« — и одиста су једно од најважнијих и најосетљивијих назвања тако загонетне и свевласне супстанце као што је време. Јер, »данас« увршћује у себе не само довршетак »јуче« и почетак »сутра«, што је очигледно, него укључује — и у метафизичкој и у реалној суштини — и прошлост и будућност, у свој њиховој пуности, као две, увек пресечене у »данас«, полубесконежности.

Сигурно, и многе од мојих претходних њига — час подсвесно, час свесно — биле су назване именима, узетим из низа бескрајно-променљивих, и увек само приближних именована времена: »Коњаник-мај«, »Три времена судбине«, »Вечери«, »Јун-јул«, »Еон« и, напoкoн, »Аве, Августе«, из прошле године. Па и кроз имена осталих мојих књижница, »непрестано пири ветрић свеж« —

волной именно сюда, на незабываемый клочок побережья под посёлком Малый Маяк. И сколько же раз ходил я отсюда пешком вдоль берега моря до Профессорского (теперь Рабочего) Уголка под Алуштой, до того склона горы Кастель, на котором, в начале XX века, в белом домишке с «огромным коричневым садом», родились замечательно-молодые стихи Осипа Мандельштама, памятные многим читателям поэзии каждым своим звуком — от «Золотистого мёда струя из бутылки текла...» до «Одиссей возвратился, пространством и временем полный...»

Ощущение приснившегося полёта-прыжка между Аю-Дагом и Кастелем оставило и после пробуждения живое и бодрящее послевкусие, и, пусть покажется странным, но в памяти совершенно отчётливо задержался и весьма достойный результат этой попытки — 737 сантиметров, объявленный чьим-то уверенным голосом за кадром сновидения. Похоже, что воздухоплателя-ветерана и извечного собеседника Крыма по-настоящему вдохновил и окрылил новогодний сюрприз сербского поэта, подтолкнув к столь многозначительным и ярким фантазиям-символам.

* * *

Но перейду, пожалуй, от предыстории и предощущений события ближе к самому событию — к этой, похоже, живорождённой, книге, название которой, «Данас», возникло почти сразу же, спонтанно, при прочтении мной самых первых переводов, сделанных Владимиром Ягличицем. В «данас и днесь» слышатся и Дионис эллина, и дениз-море османа — неслучайные отголоски, непустое эхо. И это «данас-днесь-сегодня» — и вправду одно из самых важных и ёмких имён такой загадочной и всевластной субстанции, как время. Ибо «сегодня» вмещает в себя не только окончание «вчера» и начало «завтра», что очевидно, но вмещает, — и в метафизической, и в реальной сущности, — и прошлое, и будущее во всей их полноте, как две, всегда пересечённые в «сегодня», полубесконечности.

Наверное, и многие из моих предыдущих книг, — то безотчётно, то осознанно, — были названы именами, взятыми из ряда бесконечно-изменчивых, и всегда только приблизительных, имён времени: «Всадник-май», «Три времени судьбы», «Вечера»,

ветар промена и лутања. Таквим их ја, у крајњем случају, видим. У тим речима на корицама је — и осећање и, сигурно, већ и захтев за покретањем у времену и простору. У њих су уврштени и тежата туга вечери, и бодра промаја јутра, које неуморно зову на пут: »Ваздушни коридори«, »Кроз кордоне«, »Мандре« (»Путовања«), »Једро«...»Зато и луташ, да би просветлио блиско нечим далеким..«, затим и одлећеш, отпливаваш ко зна куда да би се продорније загледао у своју сопствену суштину. Да би схватио нешто важно о самоме себи, погледавши свој свет под новим видним углом, каткад оштрим и неочекиваним.

Песник, читалац поезије — увек је туђин, путник у простору и у времену, »зачарани путник«, говорећи речима Н. Љескова. И ја сам искрено захвалан срећном распореду звезда и српском песнику Владимиру Јагличићу за то ново, и необично важно по мене, путовање које је неочекивано почело у новогодишњој ноћи 2013. године. Два пуна зимска месеца, док се рађала ова књига, »Данас«, у данима јануара и фебруара, сваки днес-севодња, били су одређени, својим, календарским датумом, али, уз то, били су испуњени за мене све новим и новим виртуалним погружавањима у стару и нову историју Србије, у њену уметност и литературу, у њену језичку и лирску стихију.

Залазио сам, од Косова Поља, у Херцеговину-Захумље, завичај Светога Саве. Од дунавских обала Београда, од Сарајева и Мостара, такође јако повезаних са историјом српства — ка тужном грчком острву Крфу, »где цвета лимун жут«, одакле све до данас звучи песма туге, химна и молитва српске ратне славе, »Тамо далеко«, продирући у најдубљу дубину сваког словенског срца.

И прелиставајући на књижном сајту стотине страница хиљадугодишњег »Мирослављевог јеванђеља«, опет сам се враћао Николи Тесли, његовим редовима о српском песнику Змају Јовану Јовановићу, у којима је он, још почетком минулог века, тачно дао управо оно што сам за самога себе, у пуној мери, схватио тек у последњим недељама; уистину су Срби — нација ратника и песника. И сам Никола Тесла, по мом дубоком и давном убеђењу — не само да је инжењерски геније који је, на пример, по дефиницији Американаца, »изумео двадесети век«, већ је и нешто више и дубље од тога: он је, у првом реду — некакав надпозитивни и светлоносни одговор српског духовног генома на сва безбројна

«Июнь-июль», «Эон» и наконец, «Аве, август», книга минувшего года. Да и сквозь названия других моих книжек «неизменно дует ветер свежий» — ветер перемен и странствий. Такими, по крайней мере, они мне представляются. В этих словах на обложках — и ощущение, и, наверняка, уже потребность в подвижности времён и пространств. В них смешаны и тяга-тоска вечера, и бодрящий сквозняк утра, неустанно зовущие в дорогу: «Воздушные коридоры», «На кордоне», «Мандры» («Путешествия»), «Парусник»...

«Затем и бродяжишь, чтоб высветить ближнее дальним...», затем и улетаешь, улываешь невесть куда, чтобы пристальней взглянуться в свою собственную суть. Чтобы понять нечто важное о самом себе, взглянув на свой мир под новым углом зрения, порой острым и неожиданным.

Поэт, читатель поэзии — всегда странник, путешественник в пространстве и во времени, «очарованный странник», говоря словами Н. Лескова. И я искренне благодарен счастливому расположению звёзд и сербскому поэту Владимиру Ягличичу за то новое и чрезвычайно важное для меня путешествие, которое неожиданно началось в новогоднюю ночь 2013-го года. Два полных зимних месяца, когда рождалась эта книга «Данас», все дни января и февраля, все днесь-сегодня, помеченные, каждое своим, календарным числом, были одушевлены для меня всё новыми и новыми виртуальными погружениями в старую и новую историю Сербии, в её искусство и литературу, в её языковую и песенную стихию.

С Косова Поля переносился я в Герцоговину-Захумлье, на родину Святого Саввы. От дунайских берегов Белграда, от Сараево и Мостара, тоже накрепко связанных с историей сербства, — к печальному греческому острову Корфу, «где цвета лимун жут», откуда и до сих пор звучит песня скорби, гимн и молитва сербского воинства, «Тамо далеко», проникая в самую глубь каждого славянского сердца.

И перелистав на библиотечном сайте полторы сотни страниц тысячелетнего «Мирославова евангелия», я снова возвращался к Николе Тесле, к его строкам о сербском поэте Змае Йоване Йовановиче, в которых он ещё в начале минувшего века точно произнёс именно то, что сам для себя я осознал в полной мере только в последние недели: воистину сербы — нация воинов и поэтов. И сам Никола Тесла, по моему глубокому и давнему

вековна страдања свог народа. Срб Господов је велики ратник људског и божијег духа.

А читајући надахнути Теслин чланак о Јовану Јовановићу, могу ли да добрим словом не поменем свог, по крви драгог, човека који, суштински, носи исто име — свог деду Ивана Ивановича, оца мог оца?

Јован Јовановић — нећеш изустити вокале освештаније, ни наћи свенародније и ведрије име...

Земљо моја руса, истино моја подгорела у бити!
Шта и узети од тебе — вотке мехур, уз костију пола ведра?
Не волим те због тога. Ево што ћу од срца учинити —
сетићу се опет својих: Јована, Николе, Петра...

И сам садашњи сусрет са српским језиком за мене је — као сусрет с драгом, и све јаснијом, и потпунијом споменичном прошлошћу. Опет јарко-беле платнене одежде, до саме земље, нашивене црвеним крстом на грудима православне деце и жена — јасно оживљавају пред очима. Одједи и сазвучја древнословенског говора очаравају слух, топле и радују душу. То је самосвојан, и пун енергије, језик — али колико се у њему чује матичних и препознатљивих корена из руског и украјинског, из језгровитог старинског језика »Слова о полку Игореву«, или Несторовог летописа!

Зачујеш ли на српском »песник« (поет), или »песма« (стихотвореније), одмах погодиш, у слуху, суштину, за тебе нове речи. Између песама и писма као да се брише граница, јер и прво и друго је — сачувано сећање, запечаћено време. И прво и друго су — из јединственог, циклички понављаног низа: имена, писмена, времена. Прочиташ »домаћин« (хазјајин) — и помислиш колико је ширине и пунозвучности у себе утисла та реч, како је бременито њено чврсто лингвистичко језгро, гранањем нових и нових значења: он је домаћин, он ће у дому све, од пода до крова, учинити што треба; он ће и над домородном децом донети праведни суд, и сви ће, даће Бог, кренути за његовим неуморним трудом, да у дому, или у дворишту, све буде цакум-пакум, како ваља и како се мора. А »шума« — (љес), она иста која чува брегове Шумадије,

убеждению, — не только инженерный гений, который, по определению, например, американцев «изобрёл XX век», но более и выше того, но в первую очередь, он — некий сверхпозитивный и светоносный ответ сербского духовного генома на все несчетные вековые страдания своего народа. Серб Господа, великий воин человеческого и Божьего Духа.

А читая прочувствованную статью Теслы о Йоване Йовановиче, могу ли я не помянуть добрым словом своего кровно-дорогого человека, носившего то же, по сути, имя — своего деда Ивана Ивановича, отца моего отца?

Иоанн Иоанныч, не выдохнуть гласных священнее,
не найти всенароднее имени и веселей...

Сторона моя русая, правда моя погорелая!
Что и взять с тебя — водки пузырь да костей полведра?
Не за это люблю тебя. Вот, что от сердца я сделаю —
снова вспомню своих: Иоанна, Николу, Петра...

Сама же нынешняя встреча с сербским языком для меня — словно встреча с дорогим и всё ясней и полней вспоминаемым прошлым. Снова ярко-белые полотняные одежды до самой земли, вышивки красным крестом на груди праславянских детей и женщин явственно оживают перед глазами. Отголоски и отзвуки древнеславянской речи завораживают слух, согревают и радуют душу. Самоценный и полный энергии язык Сербии, но сколько же слышится в нём родных и узнаваемых корней из русского и украинского, из зернистого старинного речения «Слова о полку Игореве» или Несторовой летописи!

Услышишь ли в по-сербски «песник» (поэт) или «песма» (стихотворение), и сразу же угадаешь, со слуха, суть нового для тебя слова. И между песней и письмом как будто ещё больше стирается грань, ибо и то, и другое — сохранённая память, запечатлённое время. И то, и другое — из единого, циклически повторяемого ряда: имена, письмена, времена. Прочитаешь ли «домаћин»(хозяин), и подумаешь, насколько ёмко и полнозвучно скрепилось в себе это слово, и как чревато его плотное лингвистическое зерно ветвлением всё новых и новых самоопределений:

зар такође није већ припремљена, жива и изражајна, песничка слика шумних лишћаних грана, запечаћених у једној речи?

Или, пак, »једрилица« (парусник) која се одједном појављује као бело платно над винобојним Јадраном. И ту постоји некакво светло језгро, зрно благодатне енергије — и морских вода, и људске одважности морепловца — заигра и засветли још изразитије и зрачније. Не, не може да помути мој захвални слух лако фонетичко мешање почетних самогласника. Загрејаће се, напореда, и светлуцање »јадрице« из руског језика, чврстих зрна и благородних дарова који тежају у бродској утроби. Или, напоскон — дивно сазвучје, једноставно и прецизно — име Божије и људско, које право у срце прелази из српске речи — »божић«. Бог-младенац, Бог-човек — колико топлоте и љубави у тој српској именици за празник Рождества Христовог!

Овде сам се, наравно, досетио само неколико речи које су ми дошле у сусрет из Владимирове поезије, и из његових српских превода мојих стихова. Рекло би се да су то само поједини примери речи-слика, речи — згуснутости смисла. Али, иза тих примера, видим јасно и неизмерно више — необухватни простор матичног и непоновљивог говора, његов живи дах. Иза њега — могућност захвалног и топлог препознавања, осмишљења, истраживања, за мене новог, језичког и духовног богатства, могућност причешћивања новим путевима слободно-текуће и чистострујне реке-речице-речи.

Сад ми се, од тих посебних речи-слика, од тих натчврстих зрна српског језика, часна реч — не иде. Ево, оне опет стоје као војници у строју, раме уз раме, без иједне слабости-пукотине, те речи, та словца — знаци чврсто складних мишићавих звукова: крв и срп, врх и смрт, прст и брз, црн и црвен. Или, само мало мекше, при крају, због самогласника: срце и црква, дрво и врба, зрно и грло, срна и грба. И ваља рећи да у том широком низу мало шта одиста треба преводити на руски, јер је, рецимо, »врх« — оштрица копља или ножа, исто што и оштрица горске вршине. А у другим српским речима, чврстим и жилавим, сличним самом карактеру народа-ратника, тамо где напореда с мускулатуром традиционалних сагласја ћирилице, стоје словца Вука Караџића, у његовим »ћ«, »ђ«, у њиховим врховима, препознајем крстиће, силуete православних кула и цркава

он, домаћин, и в доме всё, от пола до кровли, починит; он же и среди чад-домочадцев праведный суд учинит, и всё, даст Бог, вослед его неустанным трудам, что в дому, что на подворье, будет чин-чином, чин-чинарём. А «шума» (лес), — и тот самый, что сторожит склоны Шумадии, тоже, — разве не готовый, яркий и выразительный, поэтический образ шумливых полнолиственных ветвей, воплотившийся в одном слове?

Или же «едрилица» (парусник) объявится вдруг белым полотнищем над виноцветием Ядрана. И тут же некое световое ядро, заряд благодатной энергии, — и морских вод, и человеческой отваги морехода, — заиграет и высветится ещё ярче и лучистей. Нет, не смутит моего благодарного слуха лёгкое фонетическое смещение начальных гласных. Затеплится рядом и мерцание «ядрицы» русского языка, зерна твёрдых и благородных пород, тяжелеющего в корабельном трюме. Или, наконец, — великолепно звучное, простое и точное, имя Божье и человечье, перелетающее мне прямо в сердце из сербской речи — «Божич»! Бог-младенец, Бог-человек — сколько же теплоты и любви в этом сербском наименовании праздника Рождество Христово!

Я вспомнил здесь, конечно, лишь о нескольких словах, устремившихся мне навстречу из стихотворений Владимира, из его сербских переводов моих стихов. И казалось бы, что это лишь отдельные примеры слов-образов, слов — смысловых сгустков. Но за этими частностями явственно видится мне и неизмеримо большее — необъятное пространство родственной и неповторимой речи, её живое дыхание. За ними — возможность благодарного и любовного узнавания, осмысления, исследования нового для меня языкового и духовного богатства, возможность причащения к новым путям вольнотекущей и чистоструйной реки-речки-речи.

Да и от частных слов-образцов, от этих сверхтвёрдых зёрен сербского языка, честное слово, уходить не хочется. Вот они снова стоят, словно сплочённые воины в строю, плечом к плечу, без единой слабину-прогалины, эти слова, эти буквицы — знаки сплошь согласных мускулистых звуков: крв и срп, врх и смрт, прст и брз, црн и црвен. Или же, чуть смягчаясь к концу слова гласной: срце и црква, дрво и врба, зрно и грло, срна и грба. И переводить-то на русский, пожалуй, мало что надо из этого пространного ряда, разве что «врх» — острие пики, копьё, булата, наряду с острием

које сам већ видео на мајском небу Котора, Будве, Цетине, и у дијамантској Боки Которској.

И немогуће је не похрлити, отворене душе, са одговором, у сусрет магично-споменичној говорној стихији, српском песнику Владимиру Јагличићу, који је побудио ове успомене:

Када изговорим: »Драг ми Нико Тесла,
вожд магични гнезда словенског све јачи«
знам да Николина душа још не неста,
да мреже кртица неба не повлачи.
И опет ћу: Срби сребре се под силом —
и тамо где с дршком нож свој рукотворе,
и где још Божидар, Методиј с Ђирилом,
не могу о родном са мном да не зборе.
(...)

И гледам у очи струјо-чудотворца.
Мој Тесла је срцем Србин, с тла хрватског,
стекао дар муње геном змијоборца,
сваки дан ми вреди беседништва братског.
С њим се саветујем о малом, великом,
тачније, ћутимо, кад говор дојади,
све списе излажем пред Очинским ликом —
на југу уз дугу, ил северном сликом —
сву жилавост ствари, жртвеност јагњади...

Сличне речи о узајамном прожимању наших култура звуче и у мартовском Владимировом писму, написаном, већ, у данима завршетка нашег рада над књигом: »Код мене се јавио осећај да ће много шта из нашег заједничког посла остати у нашим братским културама«.

Велико хвала, још једном, драги Владимире, много хвала.
Ја делим Вашу наду — нек тако и буде. Дај Бог и Боже помози!

горной вершины. А в иных сербских словах, твёрдых и упорных, подобных самому характер народа-воина, там, где, крепя мускулину традиционных согласных кириллицы, стоят буквицы Вука Караджича, узнаю в его ħ, ħ̇, в их верхушках-крестовинах, те самые силуэты православных часовен и церквей, что видел я в майском небе Котора и Будвы, Цетине и изумрудной Боки Которской.

И невозможно не устремиться ответно навстречу, с открытой душой, к родственно-памятной речевой стихии, к сербскому поэту Владимиру Ягличичу, пробудившему эти воспоминания:

Когда я говорю: «Мне дорог Нико Тесла,
славянского гнезда магический пилот»,
я знаю, что душа Николы не исчезла,
что не сбавляет ход сети вселенской крот.
И вновь я повторю: «Мне сербы серебрятся —
и там, где у ножа спиральна рукоять,
и там, где — Божедар, Кирилл, Мефодий! — святцы
не могут о родном со мной не толковать.
(...)

Вот и гляжу в глаза электрочудотворцу. —
Мой Тесла, сердцем серб и почвою хорват,
дар молний обретя в геноме змееборца,
при каждом Божьем дне мне — собеседник-брат.
Чтоб с ним потолковать о малом и великом,
вернее, помолчать, свежей любых речей,
я все чистовики сложу пред Отчим ликом —
на юге, рай-дуге, на севере ли диком —
всю жертвенность ягнят, всю мускульность вещей...

Эти же слова о взаимопритяжении наших культур звучат и в мартовском письме Владимира, написанном уже в дни завершения нашей работы над книгой: «У меня есть ощущение, что многое из нашей совместной работы останется в наших братских культурах».

Большое спасибо ещё раз, дорогой Владимир, много хвала.

Разделяю Ваши надежды — да будет так. Дай Бог и Боже помози!

САДРЖАЈ

Владимир Јагличић. Подношљивији свет 4

I. БОЖИЋ

»Између пламена жутог и белог мраза израња...«	14
Анђео ватре	16
»Дочекаћемо, мој распевани заљубљени старче, пролеће!...«	18
Plaza de Toros	20
»Где си се смешила? Где сам те то срео...«	24
Амфора	26
Дед Андреј	28
»Беше мај. Грмне — осетиш нарцисе...«	30
»Дакле, сад ми следи за Теодосију...«	32
»А сећаш ли се — кад смо били први пут у Херсонесу?...«	36
На светој земљи	
1. Јордан	38
2. Генисарет	38
»Пушкин — пушан, сребри се. Под гвозденом петом...«	42
»Дан се просветли. Тешка киша прође...«	44
»Сваки двестоти живући — потомак Чингизов испаде...«	46
»Још јурца давни тај дечачић-ђачић...«	48
»Ево ти, друшкане мој, ево бенгалске свеће!...«	52
»Што је мраз љући, тање циче птице...«	54
»Ја сунце страшћу гуштерице тражим...«	56
»Булевар Ајвазовског Галеријска пресеца...«	58
Божић у Лунду	60
»Не више од сата белим авионом...«	62
Мост Риалто	64
Жеље	68
Распуст, јануар 61-е у Москви.	70
»Хрипав Харков, коцкар, тат разметни...«	74
»О Хроносе и Хароне, хрипава имена...«	76

СОДЕРЖАНИЕ

Владимир Ягличичи. Мир, где дышится легче. 5

I. РОЖДЕСТВО

«Между пламенем жёлтым и белым морозом...»	15
Янгол огня	17
«Доживем до весны, мой певучий возлюбленный старче!..»	19
Plaza de Togos	21
«Где улыбалась ты? Где мы встречались...»	25
Амфора	27
Дед Андрей	29
«В мае гремело, и пахли нарциссы...»	31
«Итак, добираться мне до Феодосии...»	33
«А помнишь — в первый раз мы были в Херсонесе?..»	37
На Святой земле	
1. Иордан	39
2. Геннисарет	39
«Пушкин — пушист, серебрист. По секрету при этом...»	43
«День просветлел. Ушёл тяжёлый дождь...»	45
«Каждый двухсотый живущий — потомок Чингиза...»	47
«И всё бежит тот давний мальчик-с-пальчик...»	49
«Вот бенгальские свечи тебе, мой дружок!..»	53
«Чем злей мороз, тем тоньше писк синиц...».	55
«Я солнце страстью ящериц люблю...»	57
«Айвазовский проспект Галерейная пересекает...»	59
Рождество в Лунде	61
«Не больше часа в белом самолёте...»	63
Мост Риальто	65
Желания	69
Каникулы, январь 61-го в Москве	71
«Хриплый Харьков, торгош и картёжник...»	75
«О Хронос и Харон, хрипучие прозванья...».	77

II. ПЕЛИН

»Живот нам каже — троје нас, од све војске...«	80
Сунцокрети, 21. јула	82
»Када изговорим: „Драг ми Нико Тесла...“...«	84
Црногорје	88
Острво Хвар	90
»А потом, кад по хамбуршком рачуну...«	94
»Црвенкасте вишње и риђи љиљани...«	96
Валенсија	98
»„Фераро бездушна“ гримизно ти зиђе...«	102
»Збори, збори о раменима Европљанки нежних...«	104
»Опет стиже усред ноћи зима...«	106
»А мрежаста и дрвенкаста Тамбов...«	108
Волошинов хум	112
»Још сам волео и први јул рујни...«	114
»Никог ништа не моли, не држи...«	116
»Лето, лето, судбино моја, она живља, и права...«	118
Уз Црвено брежје	120
»Је ли приметна теби борба моја?...«	122
»Из музике велике, прозрочне...«	124
»Ал изван мисли да на туђему све се црни...«	126
»Црне кокоши на гранама рујним се насадиле...«	128
»Бумбари на малини, на тополи грлице...«	130
У фарбари	134
»Ти боље видиш све што је далеко...«	136
Зимски атеље	138
»Тамо где Китеж стакленике двори...«	140
<i>Сергеј Шелковиј. Днес, данас</i>	142

II. ПОЛЫНЬ

«Выходит по жизни — нас трое, всего только трое...»	81
Подсолнухи 21 июля	83
«Когда я говорю: “Мне дорог Нико Тесла...”»	85
Черногория	89
Остров Хвар	91
«Потом, когда по гамбургскому счёту...»	95
«Красные вишни и рыжие лилии...»	97
Валенсия	99
«“Феррара чёрствая”, твоих багровых стен...»	103
«Говори, говори о плечах европейок нежных...»	105
«Вновь подступает средь ночи зима...»	107
«А ситный и бревенчатый Тамбов...»	109
Волошинский холм	113
«Ещё любил я первое июля...»	115
«Никого ни о чём не проси...»	117
«Лето, лето, живая планида моя...»	119
На Красную Горку	121
«Видна ль Тебе моя борьба?...»	123
«От большой и воздушной музыки...»	125
«Но дальше той мысли, что все остаются чужими...»	127
«Чёрные куры сидят на ветвях алычи...»	129
«Шмель на малине, на тополе горлица...»	131
В лавке красок	135
«Ты лучше видишь то, что далеко...»	137
Мастерская зимой	139
«Там, где Китеж в стеклярус оправлен...»	141
<i>Сергей Шелковий. Днесь, данас.</i>	143

Литературно-художественное издание

ШЕЛКОВЫЙ
Сергей Константинович

ДНЕСЬ
Стихотворения

Перевёл на сербский язык
Владимир Ягличич

В авторской редакции

Технический редактор: *Е. Онишко*
Компьютерный дизайн: *В. Носань*

Підписано до друку 12.04.13. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура MiniatureС. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 10,25. Зам. № 13-26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 1002 від 31.07.2002 р.

Видання і друк ТОВ «Майдан»
61002, Харків, вул. Чернишевська, 59.
Тел.: (057) 700-37-30

Књижевна и уметничка публикација

ШЕЛКОВИЈ
Сергеј Константиновић

ДАНАС
Песме

Превео на српски језик
Владимир Јагличић

Технички урядник: *Е. Онишко*
Рачупарски дизајн: *В. Носань*

E-mail:
seshel@mail.ru

Авторский сайт / Авторский сайт:
www.seshel.ucoz.ru

Другие ресурсы / Другие ресурсы:
www.poezia.ru
www.proza.ru
www.stihi.ru
www.rifma.ru